

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Rozvojové aktivity Japonska v Jihovýchodní Asii od
roku 2000**

David Schaffer

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Rozvojové aktivity Japonska v Jihovýchodní Asii od roku
2000**

David Schaffer

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

Poděkování:

Rád bych poděkoval PhDr. Lindě Piknerové, Ph.D. za cenné rady a ochotu při vypracování této bakalářské práce. Obzvláště bych pak chtěl poděkovat za nemalou trpělivost.

Obsah

1 Úvod	7
2 Představení zahraniční a rozvojové politiky	10
2.1 Zahraniční politika.....	10
2.2 Rozvojová politika.....	11
2.3 Humanitární pomoc a ODA.....	13
3 Japonská rozvojová politika v praxi	16
3.1 Vývoj japonské rozvojové pomoci	16
3.2 Principy japonské rozvojové pomoci	17
3.2.1 Základní zásady japonské ODA charty	18
3.3 Priority japonské rozvojové pomoci.....	19
3.4 Prioritní regiony.....	21
4 Sektory japonské rozvojové pomoci	23
4.1 Vývoj sektorů oficiální rozvojové pomoci od roku 2000.....	25
4.1.1 Development Co-operation Report 2002.....	27
4.1.2 Development Co-operation Report 2003.....	28
4.1.3 Development Co-operation Report 2004, 2005.....	29
4.1.4 Development Co-operation Report 2006, 2007.....	30
4.1.5 Development Co-operation report 2009, 2010	31
4.1.6 Development Co-operation report 2011	32
4.1.7 Development Co-operation report 2012, 2013	33
4.1.8 Development Co-operation report 2014, 2015	34
4.1.9 Development Co-operation report 2016, 2017	35
4.1.10 Development Co-operation report 2018, 2019	36
5 Případové studie: Indonésie, Filipíny, Vietnam	37
5.1 Indonésie.....	37
5.1.1 Priority japonské rozvojové pomoci v Indonésii	38
5.1.2 Humanitární pomoc	39
5.1.3 Dopravní sektor	40
5.1.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí	40
5.1.5 Bezpečnostní problémy	41
5.2 Filipíny	41
5.2.1 Priority japonské rozvojové pomoci na Filipínách.....	42
5.2.2 Humanitární pomoc	43
5.2.3 Dopravní sektor	44
5.2.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí	44
5.2.5 Bezpečnostní problémy	45
5.3 Vietnam	45
5.3.1 Priority japonské rozvojové pomoci ve Vietnamu	46
5.3.2 Humanitární pomoc	47

5.3.3 Dopravní sektor	47
5.3.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí	48
5.3.5 Bezpečnostní problémy	49
5.3.6 Rozvoj energetické infrastruktury a efektivní využití energie.....	49
6 Závěr.....	51
7 Seznam použité literatury a pramenů	53
8 Resumé.....	61

1 Úvod

Japonsko se po druhé světové válce stává ekonomickou mocností, což mu umožnilo podílet se na rozvojových aktivitách v méně rozvinutých částech světa. I když tato pomoc ze strany japonské vlády směřuje do mnoha regionů světa, tato práce bude zaměřena na region Jihovýchodní Asie jako jeden z nejvíce prominentních. V regionu Jihovýchodní Asie je Japonsko zdaleka nejvýraznější poskytovatel rozvojové pomoci. Od roku 1990 do roku 2004 poskytlo Japonsko do tohoto regionu 242 210 milionů dolarů, zatímco druhá největší donorská země je Německo, s podstatně menším příspěvkem 21 437 milionů dolarů (Kyne 2008: 202–221). Ekonomická kooperace je jedním z hlavních pilířů japonské zahraniční politiky, tudíž v roce 1978 stanovilo Ministerstvo zahraničních věcí Japonska dva cíle rozvojové pomoci – Japonsko může zajistit svou bezpečnost a prosperitu pouze v pokojném a stabilním světě. Jedním z nejvhodnějších způsobů, jak může Japonsko přispět k míru a stabilitě světa, je pomoc rozvojovým zemím. Druhý cíl této pomoci je spíše ekonomický – Japonsko je úzce závislé na rozvojových zemích, protože je schopno zajistit přírodní zdroje pouze prostřednictvím obchodu s těmito zeměmi. Proto je pro hospodářský růst Japonska nezbytné udržovat přátelské vztahy s rozvojovými zeměmi, což platí obzvláště pro země Asie či Jihovýchodní Asie, kde je obchod s nerostnými surovinami a jinými přírodními zdroji díky krátké vzdálenosti a dostupnosti obchodních cest velmi lukrativní. V posledním desetiletí také roste význam takzvaných „greenfield“ projektů, tedy nových projektů postavených na přírodní nezastavěné ploše. V roce 2010 bylo Japonsko přímo zodpovědné za 14 % všech těchto projektů na území Jihovýchodní Asie, v roce 2017 se toto číslo zvyšuje na 20 % a stále roste (Reed – Valentina 2018). U těchto projektů také v poslední dekádě sílí vliv Číny, Japonsko se však stále ještě drží na prvním místě. Častým důvodem těchto projektů je stoupající cena pracovních nákladů, což zapříčiňuje relokaci mnohých firem a korporací na území právě Jihovýchodní Asie, kde je pracovní síla podstatně levnější.

Na přelomu tisíciletí se třemi nejvýraznějšími recipiency rozvojové pomoci ze strany japonské vlády stávají Filipíny, Indonésie a Vietnam. Směřuje sem pomoc jak v sektoru ekonomickém, tak i například v oblasti poskytování kvalitnějšího vzdělávání,

vývoje nových technologií či vylepšování hladiny zdravotnictví. Hlavními cíli této práce bude seznámit čtenáře s rozvojovou aktivitou Japonska v regionu Jihovýchodní Asie od roku 2000, představení priorit a principů této pomoci, objasnění vývoje jednotlivých sektorů a představení důležitých projektů ve třech vybraných recipientských zemích. Pomocí statistik z internetových stránek Ministerstva zahraničních věcí Japonska a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj také rozeberu, jak velká část rozvojové pomoci a peněz do konkrétních sektorů směřuje.

Práce se skládá ze tří hlavních částí. První část bude čistě teoretická. Zaměřím se na osvětlení vybraných pojmů. S těmito pojmy budu dále pracovat v části empirické. Jedná se například o pojem zahraniční politiky a hlavně jednoho konkrétního nástroje: rozvojové politiky. Část empirická se bude věnovat zahraniční politice Japonska. Empirickou část uvedu stručným shrnutím historie japonské rozvojové pomoci. Představím principy, podle kterých se japonská rozvojová pomoc řídí a její priority. Objasním, proč se Japonsko tak silně zaměřuje právě na oblast Jihovýchodní Asie. Vysvětlím, jaké výhody z toho plynou nejen pro tyto rozvojové státy, ale i pro samotné Japonsko. Další část se bude věnovat prioritním sektorům japonské rozvojové pomoci. Do jakých oblastí směřuje hlavní proud investic? Ve třetí části se zaměřím na případová studia Indonésie, Filipín a Vietnamu. Právě tyto země jsou hlavními recipients rozvojové pomoci ze strany Japonska od přelomu tisíciletí. U každé z těchto zemí porovnáám vybrané sektory, které se stávají recipients této pomoci a představím vybrané projekty. V závěru práce se zaměřím se na shrnutí hlavních poznatků, které vyplývají z jednotlivých kapitol.

V práci budu intenzivně pracovat s internetovým portálem Ministry of Foreign Affairs of Japan, tedy Ministerstvem zahraničních věcí Japonska. Tento portál pravidelně zveřejňuje údaje o rozvojové pomoci a aktivitách s ní souvisejících. Další důležitý internetový zdroj bude Japan International Cooperation Agency, tedy Japonská mezinárodní rozvojová agentura, kde je volně k nalezení veliké množství materiálů a článků zaměřených na rozvojovou pomoc. Limitem je fakt, že literaturu budu využívat převážně v angličtině, vzhledem k tomu, že rozvojová pomoc Japonska není v České republice populární téma, tudíž k němu nebylo vydáno mnoho publikací. Anglických zdrojů bylo však vydáno podstatně více, tudíž materiálů bude dostatek.

Úskalí se objevuje v kapitole čtvrté, která popisuje vývoje jednotlivých sektorů rozvojové pomoci od roku 2000. Veškerá dostupná data oficiální rozvojové pomoci od roku 2000 jsou zahrnuta v Development Co-operation Report zprávách od roku 2002 do roku 2019. Jednotlivé reporty však ne vždy nabízejí naprosto přesná data za jednotlivé roky. Zatímco například report z roku 2014 se zaměřuje čistě na data z roku 2012, report z roku 2012 využívá dat z roku 2009, 2010 a 2011, která zprůměruje. Může se také stát, že finanční částka nebyla dostatečně velká, aby dosáhla na 1 % celkové poskytnuté finanční částky. V těchto případech se uvádí příspěvek jako 0 %, i když to nutně neznamená, že žádné peníze nebyly poskytnuty.

2 Představení zahraniční a rozvojové politiky

2.1 Zahraniční politika

Pojem zahraniční politiky má mnoho definic. V knize *Tvorba a analýza zahraniční politiky* se jako první definice zahraniční politiky uvádí „politické rozhodování státu o tom, jak se chovat v mezinárodní prostředí“ (Drulák – Druláková 2007: 10). Z toho tedy vyplývá, že zahraniční politika se uplatňuje v mezinárodním prostředí mezi aktéry, kteří často jsou, ale také nemusí nutně být stát. Zahraniční politika je formována vlivy jak domácími, tak i vnějšími. Vlivy domácí mohou být například geografická poloha, ekonomický rozvoj, demografická struktura či ideologie. Vlivy zahraniční závisejí především na geopolitických podmínkách. Cílem zahraniční politiky je převážně prosadit svůj zájem na mezinárodní úrovni. Tento zájem musí být realisticky přizpůsobený vlivu státu. Není například realistické, aby Česká republika považovala za svůj primární cíl ukončení světového hladu. Musí se tedy spíše ve své zahraniční politice zaměřit na menší cíle, kterých má s jejím současným vlivem šanci dosáhnout.

Proto se cíle zahraniční politiky dělí podle formy a obsahu. Co se týče forem cílů zahraniční politiky, dělí se na tři kategorie – *základní, krátkodobé a střednědobé a dlouhodobé* (Drulák – Druláková 2007: 22–21). *Základní cíle* jsou ty úplně nejdůležitější – zajištění přežití a bezpečnosti státu. Pokud nejsou udržovány tyto cíle, není možno si stanovovat jakékoliv cíle dlouhodobé. *Cíle krátkodobé a střednědobé* je možno prosazovat poté, co se obstarají cíle základní. Jedná se o konkrétní úkoly, které si stát stanovuje a realizuje je v krátkodobém časovém úseku. Tím se dostáváme k nejvíce ambiciózním cílům států, a to *cílům dlouhodobým*. Jsou to takové cíle, kterých není možno dosáhnout v krátkodobém časovém úseku i přes veškeré úsilí. Nejsou to však ani cíle, které by byly naprosto nutné k přežití státu – jedná se například o ukončení světového hladu. Je to spíše něco, na co se stát může zaměřovat do budoucnosti a co může prosazovat v období, kdy se nemusí bát o své přežití.

Druhé dělení cílů zahraniční politiky je podle obsahu – dělí se na *mocenské, ideové a ekonomické* (Drulák – Druláková 2007: 23–26). Mocenské jsou zaměřeny

právě na moc, což je základní předpoklad pro přežití státu v mezinárodním systému. Pojem moci se však v průběhu dějin mění. Kupříkladu v 18. století byla populace jedním z nejdůležitějších zdrojů moci díky možnosti vybírání daní a verbování armády (Nye 1990: 154). Dnes už tomu však tak být nemusí. U *mocenských cílů* nemusí docházet k získávání moci pomocí agrese či násilí (jak tomu bývá u tzv. *hard power*). Naprosto přijatelný prostředek k získání moci je také tzv. *soft power*. Soft power poukazuje na schopnost státu tvarovat preference jiného státu bez použití vynucovacích prostředků, což často v mezinárodním systému bývá preferovaná alternativa. *Ideové cíle* zahraniční politiky jsou snahou o prosazení určité vlastní hodnoty do ostatních států v mezinárodním systému. Jasným příkladem je například snaha o rozšíření komunismu a tím i rozšíření své sféry vlivu ze strany SSSR za studené války. Ideologické cíle mohou však být i pozitivní. Mohou mít například podobu naléhání na dodržování lidských práv v mezinárodním systému, což nemá za cíl zvětšit svůj vliv, ale celkově zlepšit životní úroveň ve světě. Tato práce se bude zabývat jednou konkrétní formou zahraniční politiky, a to konkrétně politikou rozvojovou.

2.2 Rozvojová politika

Jen málo událostí by se dalo označit za stejně významné v rámci mezinárodního systému jako druhá světová válka. Její dopady v mezinárodním systému vidíme ještě dlouho poté, co dojde k jejímu konci. Jedním z konceptů, kterému dalo poválečné období za vznik, je právě koncept rozvojové politiky. Definice rozvojové politiky je mnoho, vybral jsem definici uvedenou ve Macmillanově slovníku, která rozvojovou politiku označuje za „plány nebo akce určené k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje, zejména ke snížení chudoby“ (Macmillain Dictionary, nedatováno). V mezinárodním systému byly čím dál hlasitější hlasy volající po míru. Mír by měl být dosažen spoluprací jednotlivých států. Snaha o nový ekonomický systém, založený převážně na spolupráci států, dala za vznik Mezinárodnímu měnovému fondu, Mezinárodní bance pro obnovu a rozvoj, a Všeobecné dohodě o clech a obchodu, které byly zpočátku zaměřeny převážně na poválečnou obnovu států a prevenci uzavřených obchodních bloků, které by mohli vést k další recesi (Gwin 2001: 151).

V 50. letech 20. století se za největším cílem rozvojové pomoci stalo nastartování ekonomického růstu rozvojových zemí. Bývalí kolonizátoři pokračovali v „územním rozvoji“ koloniální éry, například prostřednictvím železničních a silničních programů a velkoplošného hydro-zemědělského rozvoje (Petit nedatováno). To se však mění už na začátku 60. let, kdy dochází k dvou významným událostem – indické krizi z roku 1958, která ukazuje, že chudé země nedokáží splácet dluhy uvalené nezáhodněnými půjčkami a o dva roky později hladomor v Indii (Gwin 2001: 159). Tyto krize měly za následek zaměření pozornosti rozvojové pomoci na oblasti zdraví a vzdělávání.

V roce 1961 se na scéně objevuje Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Hlavní cílem OECD je zlepšení globální ekonomiky a podpora světového obchodu. Funguje však především jako fórum, ve kterém vlády zemí mohou spolupracovat při řešení běžných problémů (CFI 2015). Momentálně má OECD 35 členů, z nichž jedním je právě Japonsko.

Zpočátku se v poválečném období na rozvojovou pomoc nahlíželo jako nutné, ale limitované časové období, potřebné pro rekonstrukci světa po světové válce. Jedna z prvních rozvojových akcí na úrovni mezinárodního systému byla Marshallův plán, který měl za cíl pomoc evropským zemím postiženým válkou. V poválečném období byla velká část rozvojové pomoci silně motivována snahou o zabránění rozšiřování komunismu. Díky snaze o zabránění rozšiřování komunismu se rozvojová pomoc stává aktivní součástí mezinárodních politik mnoha států. Věřilo se, že finanční pomoc ze strany západních zemí, převážně Spojených států amerických, je jedním z nejlepších preventivních řešení šíření vlivu Sovětského svazu. Pojetí rozvojové pomoci po roce 2000 se však značně mění, vzhledem k tomu, že od roku 1991, kdy se Sovětský svaz rozpadl a hegemonem se stávají Spojené státy americké, komunismus není v porovnání s poválečným obdobím brán jako taková hrozba.

V 70. letech nasazují Spojené státy americké a ostatní donorské země nový přístup. Snaha o vymýcení chudoby se obrací na uspokojování základních lidských potřeb (Gwin 2001: 159). Více financí směřuje do zemědělství, venkovského rozvoje, ale také do oblastí rodinného plánování, vzdělávání či hygieny. V 80. letech přichází naprostá revize finanční rozvojové pomoci. Do popředí se dostává soukromý sektor, do kterého putují peníze. Peněžní dotace pro vlády rozvojových zemí se ukázaly

neefektivní. Veřejný sektor však dokázal tyto peněžní částky zužitkovat mnohem efektivněji, což často vedlo k celkovému zlepšení a stabilizaci ekonomiky.

Od 80. let se objevuje problém – mnohé rozvojové země (převážně země Afriky a Latinské Ameriky) začínají ekonomicky stagnovat (Gwin 2001: 159–160). Zatímco vlády rozvojových států sváděly vinu za tuto stagnaci na mezinárodní ekonomické události, evropské mocnosti a Spojené státy americké kritizovaly převážně samotné rozvojové vlády. Podle mocností rozvojovým zemím chyběla fiskální disciplína, bez níž nemohou prosperovat. Apelovaly tedy na rozvojové země za účelem vyvolání finančních reforem. Tyto reformy však ne vždy dopadly tak, jak si mocnosti přály. Mnohé reformy byly zmařeny nekompetentní vládou, což vedlo k ještě silnější stagnaci. Na počátku 90. let se tedy donorské země rozhodly, že je nutné více zasahovat do domácích záležitostí rozvojových zemí. Současně se cíle ODA začaly zaměřovat na problémy životního prostředí a poté klimatu (Petit nedatováno).

Rok 2000 značí velice důležitý rok pro rozvojovou pomoc. 189 světových vůdců (reprezentujících 189 členských států OSN včetně Japonska) podepisuje rozvojové cíle tisíciletí. Tento program stanovil osm rozvojových cílů, k jejich dosažení se členské státy OSN zavázali do roku 2015 (Turner 2011). Ne všechny cíle se však podařilo naplnit. Největší selhání můžeme naleznout v sedmém rozvojovém cíli tisíciletí, který požadoval „zvrácení ztráty environmentálních zdrojů“ a „snížení ztráty biologické rozmanitosti“ (Ritchie – Roser 2018). Program rozvojových cílů tisíciletí je ukončen v roce 2015. V ten samý rok se však členské státy OSN zavazují k dodržování cílů udržitelného rozvoje na dalších patnáct let (do roku 2030). Cíle udržitelného rozvoje slouží jako univerzální výzva k ukončení chudoby, ochraně planety a zajištění toho, aby všichni lidé měli do roku 2030 mír a prosperitu.

2.3 Humanitární pomoc a ODA

Díky investicím do méně rozvinutých zemí se otevírají nové trhy a pracovní příležitosti, kterých již rozvinuté země rády využívají. Úkolem již není jen zajistit, aby se stát postavil na vlastní nohy, jak tomu bylo zhruba do 80. let minulého století, ale spíše podpora individuálních funkčních institucí a projektů. Tato změna také zapříčinila omezení poskytování jednostranných grantů, které od 50. let prosazovala

Světová banka, ve prospěch nízkourokových půjček. To však neznamená, že se ideologické hledisko opomíná. V moderním mezinárodním systému jsou konflikty často odsuzovány a jako jeden z hlavních zdrojů regionálních konfliktů je zdůrazňována právě silná hladina chudoby obyvatel. Vymýcením chudoby se objevují spokojenější obyvatelé, čímž se snižuje počet konfliktů, jako jsou například občanské války. Tudíž investicí do rozvojových zemí přispívá donorský stát k dosažení světového míru. Mír však není jediný cíl rozvojové pomoci. Silná je i například snaha o zlepšení životní úrovně, usnadnění přístupu k pitné vodě, zdravotní péči, elektřině, vzdělávání a ochraně životního prostředí (Petit nedatováno).

Je dále nutné oddělit humanitární a rozvojovou pomoc. OECD definuje humanitární pomoc jako takovou pomoc, která „zachraňuje životy, zmírňuje utrpení a udržuje lidskou důstojnost po konfliktech, šocích a přírodních katastrofách“ (OECD nedatováno). Z toho tedy vyplývá, že humanitární pomoc je cosi dočasného či krátkodobého. Humanitární pomoc je poskytována po přírodních katastrofách za účelem okamžitého, ale krátkodobého usnadnění života lidem postiženým touto katastrofou. Humanitární pomoc také nemusí být ze strany státu. Může přijít od nestátních organizací jako jsou například Mezinárodní červený kříž, Světový potravinový program (WFP) nebo organizace CARE. Oproti tomu rozvojová pomoc má mnohem dlouhodobější cíle. Jestliže jedním z cílů rozvojové pomoci je vymanit obyvatele rozvojových zemí z chudoby. Je celkem jisté, že tento proces zabere mnohem více času. Problémy rozvojové pomoci nejsou na rozdíl od problémů humanitárních často tak jednoduché, aby je bylo možno vyřešit dodáním jídla, vody, či zdravotnických přístrojů.

Jedním z hlavních nástrojů rozvojové politiky států (převážně států náležících k organizaci OECD) je ODA, tedy *oficiální rozvojová pomoc*. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj definuje ODA jako vládní pomoc, jejímž konkrétním cílem je propagace ekonomického rozvoje a prosperity rozvojových zemí (OECD 2019c). Dále OECD zdůrazňuje, že půjčky a úvěry pro vojenské účely jsou z ODA vyloučeny. Pomoc může být poskytována bilaterálně, od dárce k příjemci, nebo může být poskytována prostřednictvím mnohostranné rozvojové agentury, jako je OSN nebo Světová banka. Podpora zahrnuje granty, „zvýhodněné“ půjčky (pokud je prvek grantu alespoň 25 % z celkové částky) a poskytování technické pomoci. Koncept ODA se

objevuje v roce 1970, kdy se členské státy OSN dohodly na tom, že by ekonomicky rozvinuté země měly každý rok přispívat alespoň 0,7 % jejich hrubého domácího produktu jako ODA zemím rozvojového světa. Z ODA se také specificky vyřazuje vojenská pomoc a transakce, které jsou založeny primárně na komerčních cílech. Propagace ekonomického rozvoje je však cíl z pohledu donorské země. Z pohledu recipienta může být ODA brána jako zahraniční úspory, jejíž funkcí je nahradit nedostatek domácích úspor (Sengupta 2002: 1424). Aby ODA byla oficiální, musí přicházet ze strany oficiálních agentur, například států a jejich lokálních vlád a organizací. ODA dále v rozvojových zemích přerozdělují místní aktéři, jako jsou ministerstva, místní úřady, banky, nevládní organizace nebo dokonce podniky, cílem je však vždy pomoci místním lidem (Petit nedatováno). Oficiální rozvojová pomoc je tedy vládní pomoc, jejíž hlavní cíl je podpora rozvíjejících se států. Oficiální rozvojová pomoc se od standartních půjček musí lišit tím, že podmínky musí být volnější. Volnější podmínky mají napomáhat tomu, aby se recipient rozvojové pomoci mohl lépe postavit na vlastní nohy díky tomu, že ho nebudou tížit vysoké úroky. Nemusí se jednat o podporu pouze ekonomickou, například výměna vědomostí a technologií se také dá pod rozvojovou pomoc zařadit. Důležité však je, aby tato pomoc nebyla založena čistě na komerčních cílech státu, který pomoc poskytuje.

Dále je potřeba vysvětlit rozdíl mezi hrubou a čistou rozvojovou pomocí, které OECD osvětluje následovně: hrubá ODA je částka, kterou dárce skutečně vynakládá v daném roce. Tato částka se stane čistou, jakmile se vezmou v úvahu splátky jistiny za půjčky poskytnuté v předchozích letech (ale nikoli úroky), jakož i započtení zápisů pro odpuštěný dluh a případné zpětné získání dotací (OECD, nedatováno). Díky těmto změnám se také může stát, že se čisté hodnoty mohou objevovat jako záporné. Nutno je také vysvětlit rozdíl mezi rozvojovou pomocí bilaterální a multilaterální. Bilaterální pomoc je finanční příspěvek od vlády jednoho státu, směřující přímo vládě státu druhého. Multilaterální pomoc je spolupráce mnoha stran. Vláda státu neposkytuje peníze vládě druhé, místo toho je odevzdá korporaci či agentuře, která je dále distribuuje. Pro příklad si vezmeme multilaterální pomoc Japonska v letech 2016 až 2017 – v tomto období 30 % multilaterální rozvojové pomoci směřovalo do Organizace spojených národů, 37 % do Světové banky, 16 % do regionálních rozvojových bank a 18 % do dalších nejmenovaných institucí (OECD 2019a).

3. Japonská rozvojová politika v praxi

3.1 Vývoj japonské rozvojové pomoci

Japonská rozvojová pomoc je velice významná součást zahraniční politiky Japonska. I tato pomoc však od druhé světové války prošla silnými změnami. V článku *Japan's Aid Policy since the Cold War: Rhetoric and Reality*, vydaným v roce 1998, autoři Stephen W. Hook a Guang Zhang rozdělují japonskou rozvojovou pomoc podle dvou hlavních období. První z těchto období je rozvojová pomoc od druhé světové války do roku 1989. V těchto letech měla rozvojová pomoc Japonska dva hlavní cíle. První z těchto cílů byla snaha o obnovení ekonomických a obchodních vztahů, které byly přerušeny právě díky druhé světové válce (tyto snahy byly zpočátku převážně ve formě finančních reparací sousedním zemím jako například Barmě, Filipínám či Indonésii), druhý cíl byl však zaměřen spíše na potenciální profit pro Japonsko (Hook – Zhang 1998: 1051–1066). Japonská vláda se zaměřovala na regiony, které považovala za nejvíce ekonomicky slibné a pod záminkou takzvaného státního (či řízeného) kapitalismu poskytovala peníze či odborné znalosti často výměnou za suroviny, které se na území Japonska nenacházely. Velký prospěch to také přinášelo japonským firmám, které se do rozvojové pomoci zapojovaly, což jim umožnilo rozšířit se do oblastí, kterým pomáhaly. Tato strategie tedy byla oboustranně prospěšná, recipientské státy se mohly těšit silnější a modernější ekonomice a Japonsko vyřešilo své surovinové nedostatky a navíc si otevřelo další trh, na kterém mohlo uplatňovat své produkty.

Od roku 1989 se však částečně díky stížnostem ze strany ostatních členských států OECD mění charakter finanční pomoci. V předchozím období se finanční pomoci dostávalo převážně ve formě grantů, od roku 1989 se však pozornost přenáší spíše na nízkoúrokové půjčky. Na rozdíl od grantů, půjčky musely být splaceny, což Japonská vláda brala pozitivně. Tím že jsou recipienti půjček zavázáni k jejich splacení, objevuje se u nich pocit zodpovědnosti a jsou tudíž recipienti více motivováni, na rozdíl od grantů, které jen slouží k podpoře nefunkčního či neefektivního ekonomického systému bez jakékoliv zodpovědnosti. Přeměna formy finanční pomoci v roce 1989 také přináší milník v celkovém množství poskytnutých peněz. Od 50. let 20. století

tento finanční příspěvek neustále roste. V roce 1989 poprvé Japonsko předstihlo do té doby největšího poskytovatele rozvojové pomoci – Spojené státy americké (Aden 2011: 5–14). Tuto pozici si Japonsko udrželo až do konce 90. let. Od té doby se Japonsko v tabulkách největších donorských států propadá. V roce 2018 se Japonsko usadilo až na čtvrtém místě s příspěvkem 14,2 miliard dolarů (pro porovnání na prvním místě se usadily Spojené státy americké s příspěvkem 34,3 miliard dolarů) (OECD 2019b).

3.2 Principy japonské rozvojové pomoci

Principy japonské rozvojové pomoci určují převážně tři ministerstva – Ministerstvo zahraničních věcí (MOFA), Ministerstvo financí (MOF) a Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu (METI). Rozhodnutí těchto třech ministerstev jsou dále aplikovaná pomocí Japonské banky pro mezinárodní spolupráci (JBIC) a Japonské agentury pro mezinárodní spolupráci (JICA). MOFA každoročně vydává takzvané Diplomatic Bluebook, které určují priority japonské zahraniční politiky. V nich se Japonsko zavazuje k vyvíjení maximálního úsilí na podporu svých národních zájmů, k přispívání k míru a prosperitě mezinárodního společenství a k upevňování postavení Japonska jako mírumilovného národa (MOFA 2019a: 15). Pro vytvoření stabilního a předvídatelného mezinárodního prostředí, které je pro Japonsko žádoucí, je důležité vybudovat důvěru a spolupráci se zeměmi na celém světě prostřednictvím diplomatického úsilí, posílit základ stability a prosperity mezinárodního společenství a zabránit vzniku hrozeb. Tato diplomatická úsilí ze strany Japonska často nabývají formy oficiální rozvojové pomoci, které se tato kapitola bude věnovat. Ke zlepšování vztahů s rozvojovými státy však nenapomáhá pouze finanční pomoc, důležitá je také ochota Japonska poskytovat pomoc při mimořádných událostech. Humanitární akce a projekty napomáhají Japonsku obzvláště v zemích Jihovýchodní Asie, kde je budování důvěry nejdůležitější. V posledním vydání Bluebook v roce 2019 uvedlo Japonsko za své hlavní priority posílení spojení Japonska a Spojených států, budování vztahů se sousedními zeměmi (převážně s Čínou, Koreou a zeměmi Jihovýchodní Asie), podporu ekonomické diplomacie a přispívání k míru a stabilitě na Blízkém východě. Rovněž prosazuje spolupráci při řešení globálních problémů v rámci mezinárodního

společenství (MOFA 2019a: 27).

Samotná ODA pomoc se však řídí převážně zásadami japonské ODA charty. První verze této charty se objevuje v roce 1992 a Japonsko se jí řídilo 11 let. V současnosti se však používá upravená verze z roku 2003, kterou se japonská rozvojová pomoc řídí dodnes. Důvodem revize této charty je uváděn argument, že svět se od roku 1992 drasticky mění a je tudíž zapotřebí se zaměřovat na nové, moderní rozvojové výzvy. Podle této charty je tedy cílem japonské rozvojové pomoci přispět k míru a rozvoji mezinárodního společenství a tím pomoci zajistit japonskou bezpečnost a prosperitu (MOFA 2004b: 1).

3.2.1 Základní zásady japonské ODA charty

Verze japonské ODA charty z roku 2003 stanovuje pět základních zásad japonské rozvojové pomoci.

(1) Podpora svépomocných úsilí v rozvojových zemích

Nejdůležitější filozofií japonské ODA je podpora svépomocného úsilí rozvojových zemí založené na řádné správě lidských zdrojů, budování institucí a hospodářské a sociální infrastruktury. Japonsko bude podporovat vlastnictví těchto institucí rozvojovými zeměmi a bude podporovat rozvojové strategie právě těchto zemí. Japonsko tedy bude svou rozvojovou pomoc zaměřovat převážně na země, které budou aktivně usilovat o mír, demokratizaci a dodržování základních lidských práv (MOFA 2004b: 2).

(2) Perspektiva „lidské bezpečnosti“

Druhá zásada japonské rozvojové pomoci se zaměřuje na lidskou bezpečnost. Globální, regionální a národní perspektivy jsou stále důležité, při řešení přímých hrozeb pro jednotlivce (ať už se jedná o konflikty, katastrofy či například infekční choroby) je však nutné se zaměřit převážně na hladinu jednotlivce. Proto bude jedním z cílů japonské rozvojové pomoci posílení kapacity místních komunit prostřednictvím rozvoje lidských zdrojů (MOFA 2004b: 2).

(3) Zajištění spravedlnosti

Pod zajištění spravedlnosti spadá mnoho cílů. Jedná se například o ochranu sociálně zranitelných osob, zmenšení rozdílů mezi chudými a bohatými lidmi a zrovnoprávnění

regionů v rozvojových zemích. Za hlavní cíl by se však dala označit snaha o zrovnoprávnění žen a mužů. Japonsko bude usilovat o zlepšení postavení žen ve společnosti a bude podporovat jejich aktivní účast na rozvoji, čímž se také pokusí zajistit, aby právě ženy měly z rozvoje prospěch (MOFA 2004b: 2).

(4) Využití japonských zkušeností a odborných znalostí

Při pomoci rozvojovým zemím Japonsko využije své vlastní zkušenosti s hospodářským a sociálním rozvojem. Japonsko také bude využívat své pokročilé technologie, odborných znalostí, lidských zdrojů a zavedených institucí. Oficiální rozvojová pomoc bude dále koordinována s japonskými politikami jak vnitrostátními, tak mezinárodními, čímž se zajistí soudržnost politik. Dále také bude brán ohled na důsledky pro samotnou japonskou ekonomiku a společnost (MOFA 2004b: 2).

(5) Partnerství a spolupráce s mezinárodním společenstvím

V mezinárodním společenství stále více organizací a zúčastněných stran koordinují své rozvojové a pomocné činnosti. Japonsko se tohoto rozhodovacího procesu bude účastnit nejen jako člen, bude také hrát vedoucí roli. Dále bude Japonsko spolupracovat s OSN, mezinárodními finančními institucemi, dalšími dárcovskými zeměmi, nevládními organizacemi, soukromými společnostmi a dalšími subjekty. Spolupráce bude posílena převážně s organizacemi, které mají odborné znalosti a prosazují politickou neutralitu. Kromě toho bude Japonsko také aktivně prosazovat „jih-jih“ spolupráci jako partner vyspělejších rozvojových zemích v Asii a dalších regionech (MOFA 2004b: 5).

3.3 Priority japonské rozvojové pomoci

Priority japonské rozvojové pomoci jsou stanoveny čistě podle zásad uvedených v minulé podkapitole. V souladu s těmito zásadami se určily čtyři hlavní priority, které se pokusí Japonsko pomocí své oficiální rozvojové pomoci adresovat. Jedná se o snížení chudoby, podporu udržitelného růstu rozvojových zemí, řešení globálních problémů a budování světového míru. Priority japonské rozvojové pomoci byly zpracovány dle Charty ODA (MOFA 2004b).

(1) Snížení chudoby

Podle Japonska snížení hladiny chudoby přispěje k odstranění terorismu a dalších příčin nestability ve světě. Bude tedy přikládat vysoké priority odvětvím jako je vzdělání, zdravotnictví a sociální péče, dostupnost čisté a pitné vody, zemědělství a bude podporovat sociální rozvoj v rozvojových zemích. Současně je pro uskutečnění snižování chudoby nezbytný udržitelný hospodářský růst, snížení nezaměstnanosti a zlepšení kvality života.

(2) Udržitelný růst

Za účelem oživení obchodů a investic do rozvojových zemí, výměny lidí za lidi a podpoření udržitelného rozvoje bude Japonsko klást důraz na poskytování pomoci při rozvoji socioekonomické infrastruktury, jakožto klíčovému faktoru hospodářské činnosti. Bude také podporovat tvorbu politik, rozvoj institucí a rozvoj lidských zdrojů. To bude zahrnovat (1) spolupráci v oblasti obchodu a investic, včetně odpovídající ochrany práv duševního vlastnictví a standardizace, (2) spolupráci v oblasti informačních a komunikačních technologií, (3) přijímání výměnných studentů a (4) spolupráci v oblasti výzkumných činností. Japonsko se dále bude snažit zajistit, aby japonská oficiální rozvojová pomoc, obchod a investice, které mají podstatný vliv na rozvoj, byly prováděny v úzké koordinaci, aby měli co největší účinek na podporu růstu v rozvojových zemích. Za tímto účelem bude Japonsko usilovat o posílení koordinace mezi japonskou oficiální rozvojovou pomocí a ostatními oficiálními toky, jako jsou například pojištění obchodu a financování dovozu a vývozu. Dále bude podporována hospodářská spolupráce v rámci soukromého sektoru, přičemž se plně využije vitalita a prostředky soukromého sektoru.

(3) Řešení globálních problémů

Při řešení globálních hrozeb a problémů, jako je například globální oteplování a další environmentální hrozby, infekční choroby, nedostatek jídla, přírodní katastrofy, terorismus, drogy a mezinárodní organizovaný zločin, musí mezinárodní společenství aktivně a koordinovaně vyvíjet další úsilí. Japonsko se těmito problémy bude zabývat prostřednictvím oficiální rozvojové pomoci a bude hrát aktivní roli při vytváření mezinárodních norem.

(4) Budování míru (peace-building)

Za účelem zabránění vzniku konfliktů v rozvojových regionech je důležité detailně řešit faktory, které konflikty vyvolávají. Japonsko bude provádět oficiální rozvojovou pomoc s cílem dosáhnout snížení chudoby a snížení rozdílů mezi chudým a bohatým obyvatelstvem, jak je již uvedeno výše. Kromě pomoci s předcházením konfliktů a mimořádné humanitární pomoci v konfliktních situacích bude Japonsko průběžně a flexibilně rozšiřovat bilaterální a multilaterální pomoc při budování míru v souladu s měnící se situací. Tato pomoc bude zasahovat od snah k urychlenému ukončení konfliktů až po pomoc při upevňování míru a budování státu v post-konfliktních situacích.

Oficiální rozvojová pomoc bude použita například při: pomoci při usnadňování mírových procesů, pomoci vysídleným osobám a obnovení základní infrastruktury a pomoci při zajišťování domácí stability a bezpečnosti. Sem spadá například odzbrojování, demobilizace a opětovného začlenění bývalých bojovníků do společnosti. Nasazena bude i při snaze o obnovu administrativních schopností vlád (MOFA 2004b: 4).

3.4 Prioritní regiony

V chartě oficiální rozvojové pomoci Japonska je jako region s nejvýznamnějším dopadem na stabilitu a prosperitu Japonska uvedena Asie. Japonsko tudíž bude strategicky upřednostňovat pomoc asijským zemím, přičemž plně zohlední rozmanitost socioekonomických podmínek asijských zemí a vezme v potaz změny jejich individuální potřeby (MOFA 2004b). Zejména důležité jsou regiony Východní a Jihovýchodní Asie. Tyto regiony vyvíjí silné úsilí o posílení své regionální konkurenceschopnosti udržováním hospodářského růstu a posilováním integrace. Japonsko bude tedy svou oficiální rozvojovou pomoc využívat k vytvoření silnějších a přátelštějších vztahů s těmito regiony. I v samotném regionu Asie však bude mít japonská oficiální rozvojová pomoc jiné priority a podoby, podle potřeb daných zemí či regionů. V Jižní Asii je například jedna z hlavních priorit velká populace lidí žijících pod hranicí chudoby. I přes světový trend snižování chudoby poměr chudého

obyvatelstva v Jižní Asii roste – od roku 1990 do roku 2013 se počet obyvatel pod hranicí chudoby zvýšil z 27,3 % na 33,4 % (Finnigan 2019). Co se týče Střední Asie a Kavkazu, hlavní prioritou bude poskytování pomoci na podporu demokratizace a přechodu k tržnímu hospodářství.

Japonsko se však nebude koncentrovat pouze na region Asie. Rozvojovou pomoc vezme v úvahu podle potřeb v každém regionu světa. V Africe je velké množství nejméně rozvinutých zemí a jedním z hlavních problémů v regionu jsou konflikty. Japonsko však v regionu Afriky zaměřuje svou rozvojovou pomoc převážně na podporu úsilí o svépomoc ze strany rozvojových zemí. Pouze finanční dotace nejsou dlouhodobé řešení, je potřeba odměňovat snahu o samostatnost ze strany recipientského státu. Blízký východ je velice důležitý region, co se týče dodávek energie a pohonných hmot. Samotný region Blízkého východu má však spíše destabilizující faktory například při zásazích do mírových procesů na Středním východě. Japonsko tedy v oficiální rozvojové pomoci bude upřednostňovat pomoc směrem k sociální stabilitě a upevňování míru. Další region japonského zájmu je Latinská Amerika. Latinská Amerika je relativně dobře rozvinutý region, největší problém však představují nestabilní ekonomiky mnohých států. Právě v tomto směru tedy zaměřuje Japonsko svou oficiální rozvojovou pomoc. Dále se Japonsko také zaměří na Oceánii, kde plánuje nadále podporovat zranitelné ostrovní státy.

4 Sektory japonské rozvojové pomoci

Japonská rozvojová pomoc se odvíjí od potřeb zemí, které tuto pomoc přijímají. Veškerá oficiální rozvojová pomoc se však dá zařadit to devíti kategorií, které jsou podrobně rozepsány a vysvětleny ve výročních zprávách předsedy Výboru pro rozvojovou pomoc OECD, pod názvem Development Co-operation Report. V těchto zprávách se pravidelně každý rok uvádějí trendy a podrobné statistiky popisující aktivity jednotlivých členů OECD. Tyto zprávy vycházejí pravidelně každý rok, nejaktuálnější report je z 10. prosince 2019. Pro účely mé práce, tedy rozvojové aktivity Japonska od roku 2000, je první report, ze kterého budu čerpat Development Co-operation Report 2002, který vyšel 18. března 2003.

V těchto reportech je tedy oficiální rozvojová pomoc rozdělena do devíti kategorií.

Zdraví, Vzdělání, Populace – tato kategorie je primárně zaměřena na problémy chudší populace recipientských zemí. Co se týče zdraví, peníze směřují například do oblastí léčby a prevence nemocí, dostupnosti čisté a pitné vody či zlepšení životního prostředí. Pod kategorií populace spadá převážně snaha o redukci chudoby pomocí vytváření pracovních pozic a podpory privátního sektoru. Redukce chudoby je spíše zaměřená na jednotlivce, v rámci společnosti sem patří i podpora vlád rozvojových zemí a občanských společností (MOFA 2018b: 138).

Další sociální infrastruktura – tato kategorie zahrnuje úsilí o rozvoj potenciálu lidských zdrojů a zlepšení životních podmínek v přijímajících zemích. Silně souvisí s kategorií první, tedy *Zdraví, Vzdělání, Populace*. Spadá sem veškerá aktivita týkající se rozvoje sociální infrastruktury, která se do předchozí kapitoly nezařadila.

Ekonomická infrastruktura – do ekonomické infrastruktury se zařazuje převážně doprava, sklad materiálů, energie a její distribuce. V dopravě se jedná jak o regulace, plánování nebo pokrytí administrativních výdajů, tak i stavby a rekonstrukce nových či existujících dopravních spojů. Japonsko se ještě zaměřuje specificky na podporu v rámci bankovníctví a podporu podnikatelů (MOFA 2018b: 138). Sektor ekonomické infrastruktury je od roku 2000 nejpopulárnějším sektorem japonské rozvojové pomoci v Jihovýchodní Asii (viz tabulka), převládají tu projekty typu výstavby železnic či jiných složek veřejné dopravy.

Produkce – produkce je kapitola zaměřená na zlepšení výkonu průmyslových podniků. Čím větší bude produkce, tím více bude dostupných pracovních pozic, a tím více bude trh státu prosperovat. Japonská rozvojová pomoc udává tři hlavní okruhy. První se zaměřuje na zemědělství, lesnictví a rybolov. Druhý na výrobu, těžební průmysl a stavebnictví. Poslední okruh sektoru produkce zahrnuje projekty zaměřené na obchod a turismus (MOFA 2018b: 138). Ze všech těchto okruhů nejvíce peněz směřuje do zemědělství, v roce 2018 sem putovalo z celkové částky vyčleněné pro sektor produkce 80 % (MOFA 2018b: 138).

Multisektor – OECD multisektor označuje jako činnost, která zasahuje do několika sektorů. Při oficiální rozvojové pomoci se však používá převážně jako obecný pojem použitelný pro soubor programů, které zahrnuje půjčky, podporu technické pomoci a institucionální podporu vládě. Ministerstvo zahraničních věcí Japonska je však specifitější, vyčleňuje dva konkrétní okruhy. Jedná se o obecnou ochranu životního prostředí a rozvoj měst a venkova (MOFA 2018b: 138). V obydlených oblastech se objevují projekty předcházení přírodním katastrofám (jako jsou například povodně) a na venkově je silná snaha o zachování biologické rozmanitosti.

Programová pomoc – tato pomoc zahrnuje všechny finanční prostředky poskytnuté pro akce a projekty, které využívají oficiální rozvojové pomoci.

Úleva od dluhů – i úleva od dluhů se započítává do oficiální rozvojové pomoci, i když v podstatě k toku peněz do rozvojových zemí přímo nedochází. V reportech výročních zpráv se však uvádějí. Sektor úlevy od dluhů byl od začátku tisíciletí dosti prominentní, v roce 2004 byl zodpovědný za 33 % veškerých financí rozvojové pomoci (OECD 2006: 89). Od roku 2009 je tento sektor na ústupu.

Pomoc při mimořádných událostech – Známa také pod jménem *emergency aid*. Jedná se o akci, která zachraňuje životy, zmírňuje utrpení a udržuje lidskou důstojnost po konfliktech, šocích a přírodních katastrofách (OECD nedatováno). Dochází k poskytování nouzové potravinové pomoci, rekonstrukce postižených oblastí a snižování rizika katastrof v budoucnosti. Tento sektor je převážně v Jihovýchodní Asii zodpovědný za značnou část projektů díky častým zemětřesením, tajfunům a záplavám. V části věnované případové studii Indonésie, Filipín a Vietnamu bude několik takovýchto projektů zmíněno.

Nespecifikované – pod tuto kategorii spadají všechny finanční prostředky poskytnuté

oficiální rozvojovou pomocí, které se nedaly zařadit do žádné z předchozích kategorií. Jedná se například o administrativní náklady.

4.1 Vývoj sektorů oficiální rozvojové pomoci od roku 2000

V následující kapitole se zaměřím na jednotlivé reporty a představím, jak se hladina oficiální rozvojové pomoci a priority japonské rozvojové pomoci rok od roku měnily. V roce 2000 bylo Japonsko největším dárce oficiální rozvojové pomoci na světě s příspěvkem ve výši 13,508 miliard dolarů (OECD 2003: 86). Současně to byla jediná země, která na oficiální rozvojovou pomoc věnovala více než deset miliard dolarů. Druhá v pořadí byla Amerika s příspěvkem 9,955 miliard dolarů (OECD 2003: 86). Již následující rok však Japonsko o první místo přichází. V roce 2001 dochází ke snížení finanční částky poskytované na oficiální rozvojovou pomoc na 9,847 miliard dolarů, což Americe s 11,429 miliardy dolarů umožnilo Japonsko předejít (OECD 2003: 86). Nad deset miliard dolarů se Japonsko opět dostává až v roce 2005 (konkrétně s příspěvkem 13,147 miliard dolarů), na první místo to však nestačí díky růstu příspěvku Ameriky, která v tomto roce na oficiální rozvojovou pomoc věnovala 27,622 miliard dolarů (OECD 2007: 130). V roce 2006 se Japonsko stává třetí největší donorskou zemí. V popředí je stále Amerika, Velká Británie se však stává další zemí, která Japonsko ve výši poskytnuté rozvojové pomoci předhání. Rozdíl však není tak veliký jako v případě Ameriky. Japonsko poskytlo 11,187 miliard dolarů a Velká Británie 12,459 miliard dolarů, což je rozdíl 1 272 milionů (OECD 2008: 134). Rok 2007 značí propad japonského příspěvku oficiální rozvojové pomoci na 7, 679 miliard dolarů (OECD 2009: 148). Tento poměrně drastický propad posouvá Japonsko až na páté místo v seznamu donorských zemí (Německo a Francie se také dostávají před Japonsko). Až v roce 2010 se Japonsko opět posouvá nad hladinu deseti miliard dolarů s příspěvkem 11,045 miliard dolarů, drží se však stále na pátém místě (OECD 2011: 140). Poslední změna v pořadí donorských zemí nastává v roce 2013. Japonsko s příspěvkem 11,582 miliard dolarů předhání Francii, tudíž se dostává na čtvrté místo, kde zůstává dodnes (OECD 2015: 310). Poslední dostupná data z roku 2018 ukazují, že Japonsko se stále na čtvrtém místě drží s příspěvkem 14,2 miliard dolarů (OECD 2019b: 80).

Ze začátku tisíciletí největší část peněz oficiální rozvojové pomoci Japonska putuje do Číny, což platí až do roku 2004, kdy se Japonsko zaměřuje větší mírou na Afriku (OECD 2007: 84). Asie je však podle jednotlivých reportů od roku 2000 dodnes regionem, který přijímá nejvíce Japonské rozvojové pomoci. V podrobné analýze reportů budou zmíněny konkrétní trendy v prioritních zemích.

Pro přehlednost jsem zpracoval následující tabulku. V tabulce jsou zobrazena data ze všech Co-operation Development Reportů od začátku tisíciletí (počínaje Co-operation Development Report 2002 až do Co-operation Development Report 2019). Veškerá čísla jsou uvedena v procentech z celkové částky poskytnuté rozvojové pomoci. Tabulka popisuje, jaká částka z celkového finančního příspěvku Japonska putovala do jednotlivých sektorů učených OECD a jak se tyto hodnoty v průběhu let měnily. Jak již bylo zmíněno v úvodu, jednotlivé reporty však ne vždy nabízejí naprosto přesná data za jednotlivé roky. Zatímco například report z roku 2014 se zaměřuje čistě na data z roku 2012, report z roku 2012 využívá dat z let 2009, 2010 a 2011, které zprůměruje. Může se také stát, že finanční částka nebyla dostatečně veliká, ani aby dosáhla na 1 % celkové hladiny rozvojové pomoci. V těchto případech se uvádí příspěvek jako 0 %, i když to nutně neznamená, že žádné peníze nebyly poskytnuty.

Tabulka č. 1: Vývoj sektorů oficiální rozvojové pomoci od roku 2000

Rok	Vzdělání, Zdraví, Populace	Další sociální infrastruktura	Ekonomická infrastruktura	Produkce	Multisektor	Programová pomoc	Úleva od dluhů	Pomoc při mimorádných událostech	Nespecifikováno
2000/2001	9	12	33	12	6	3	12	0	13
2001/2002	8	12	33	11	6	3	13	1	13
2002/2003	10	10	28	8	3	1	30	1	9
2004/2005	11	9	27	6	2	1	33	2	9
2005/2006	10	12	27	7	3	1	27	4	9
2006/2007	7	14	24	8	3	1	31	4	8
2007/2008	7	15	31	11	5	5	15	2	9
2008/2009/2010	7	15	35	10	4	7	9	2	10
2009/2010/2011	8	18	41	7	7	8	1	3	7
2010/2011/2012	8	15	44	7	10	4	1	5	5
2012	9	16	41	9	11	3	0,3	5	6
2012/2013	7	13	41	8	8	9	6	4	5
2013/2014	6	10	45	8	7	9	6	5	4
2014/2015	7	11	51	8	9	4	0	6	4
2016	5	11	53	4	15	4	0	4	4
2017	6	10	49	13	8	6	0	4	4

Zdroje: Official Co-operation Reports 2002 až 2019

4.1.1 Development Co-operation Report 2002

První data z počátku tisíciletí se objevují v reportu roku 2002. V tomto období se za nejdůležitější událost považuje Iniciativa pro rozvoj ve Východní Asii (IDEA), v jejímž rámci země ASEAN plus Japonsko, Čína a Jižní Korea přezkoumaly úspěšné regionální zkušenosti (OECD 2003: 108). V tomto projektu byla zdůrazněna pozitivní role oficiální rozvojové pomoci a byly vybrány aspekty, které mají být sdíleny se zbytkem rozvojového světa. Další důležitý program, implementovaný v tomto období, je Basic Education for Growth Initiative (BEGIN). V tomto programu se Japonsko zavázalo k poskytnutí oficiální rozvojové pomoci ve výši přibližně 2 miliard dolarů na vzdělávání v zemích s nízkými příjmy v příštích pěti letech (OECD 2003: 108). Dále Japonsko uznává důležitou roli obchodu při snižování chudoby a nabízí bezcelní a

bezkvótový přístup k téměř všem průmyslovým produktům z nejméně rozvinutých zemí, přičemž v roce 2003 plánuje ještě větší rozšíření těchto výhod. Na základě Zákona o hodnocení vládních politik z roku 2001 se reformuje i samostatný systém poskytování oficiální rozvojové pomoci přímo v Japonsku. Japonská vláda provádí reformu za aktivní účasti veřejnosti, která požaduje transparentnější a účinnější systém.

Development Co-operation Report 2002 popisuje podobu oficiální rozvojové pomoci za roky 2000 a 2001. V roce 2000 byla celková hodnota této pomoci 13,508 miliard dolarů, zatímco v roce 2001 klesla na 9,847 miliard dolarů (jedná se tedy o 27,1 % propad) (OECD 2003: 108). Z výše uvedené tabulky vyplývá, že z těchto peněz nejvíce putovalo do sektoru ekonomické infrastruktury, celých 33 %. Následují sektory další sociální infrastruktury, produkce a úlevy od dluhů, do každého z nich putovalo 12 %. Sektor vzdělání zdraví a populace získal 9% veškeré rozvojové pomoci, mutisektor 6 % a sektor programové pomoci pouze 3 %. Za roky 2000 a 2001 přišla do sektoru pomoci při mimořádných událostech částka menší než půl procenta, tudíž byla v tabulkách zaokrouhlena na nulu. Do sektoru nespecifikovaných prostředků připadlo 13 %. Je jasně vidět, že region Asie je pro Japonsko prioritní. Z celkové oficiální rozvojové pomoci v tomto období 54,8 % směřovalo do Asie a z toho 32,7 % právě do Jihovýchodní Asie (MOFA 2001).

4.1.2 Development Co-operation Report 2003

V roce 2002 bylo Japonsko druhým největším bilaterálním dárcem s objemem oficiální rozvojové pomoci ve výši 9,3 miliard dolarů. Rok 2003 také značí první rok, ve kterém je využívána nová charta japonské rozvojové pomoci. S novou chartou se pokládá ještě větší důraz na snižování chudoby, to se projevuje převážně u projektu BEGIN, zmíněném v předchozí podkapitole. Další projekt vhodný zmínky je například Okinawa Infectious Diseases Initiative, zaměřený převážně na boj s HIV, tuberkulózou, malárií, parazitárními chorobami a dětskou obrnou. V provozu je také výše zmíněná vládní reforma, která napomáhá vytváření rozvojových projektů a politik za aktivní účasti veřejnosti.

Co se týče rozdělení financí oficiální rozvojové pomoci do jednotlivých sektorů, rok 2001 a 2002 se od období předchozího téměř neliší. Celková finanční částka

putující do oficiální rozvojové pomoci za rok 2001 zůstává nezměněná na 9,847 miliardách dolarů, v roce 2002 dochází k dalšímu snížení o 5,7 % na 9,283 miliard dolarů (OECD 2004: 91). Z této částky 6,503 miliard dolarů putovalo právě do Asie, převážně do regionu Jihovýchodní Asie (nejvíce peněz sice putovalo do Číny a Indie, další v pořadí však jsou Thajsko, Indonésie a Filipíny) (OECD 2004: 91). Minimální změna nastává v sektorech produkce a sektoru vzdělání zdraví a populace, oba tyto sektory přišly o jedno procento (za sektor produkce to tudíž kleslo na 11 % a sektor vzdělání zdraví a populace klesl na 8 %). Sektor úlevy od dluhů si naopak o jedno procento přilepšil (na 13 %) a sektor pomoci při mimořádných událostech se zvýšil dostatečně, aby mohl být do tabulek zapsán s 1 % (OECD 2004: 91). Ostatní sektory však zůstávají od minulého období nezměněné. Dále je také nutno zmínit, že oproti minulému období se finanční příspěvek pro Asii zvýšil na 60,7 % (MOFA 2003b). To však neznamená, že by do Asie putovalo více peněz, než za rok 2000. Díky snížení celkového finančního příspěvku na rozvojovou pomoc se do Asie dostalo o 3,2 % méně peněz než v roce 2000 (MOFA 2003b).

4.1.3 Development Co-operation Report 2004, 2005

V roce 2003 se japonská oficiální rozvojová pomoc snižuje o 9,2 % na 8,88 miliard dolarů. Důvodem jsou rozpočtové škrty a rostoucí splátky úvěrů ODA z rozvojových zemí (OECD 2005: 93). Japonsko vede iniciativu s cílem harmonizovat postupy v oblasti zadávání veřejných zakázek, finančního řízení a ochrany životního prostředí se čtyřmi dalšími úvěrovými institucemi – Světovou bankou, AsDB (Asian Development Bank), AFD (The French Development Agency) a KfW (německá rozvojová banka). Tyto iniciativy byly testovány ve Vietnamu, dále se však implementují ve Filipínách a Indonésii.

Čína stále zůstává hlavní recipientskou zemí, na druhém a třetím místě se však umístily Indonésie a Filipíny (OECD 2005: 93). Tentokrát do Asie putovalo 53,6 % celkové rozvojové pomoci, 24,9 % do Jihovýchodní Asie (MOFA 2005b). Co se týče rozdělení financí do jednotlivých sektorů, nejdrastičtější změna se objevuje v sektoru úlevy od dluhů, který vystoupal na rovných 30 % (oproti minulému období je to skok o celých 17 %). Tento skok je vyrovnán poklesem téměř všech ostatních sektorů

s výjimkou sektoru pomoci při mimořádných událostech, který zůstává na 1 % a sektoru vzdělání zdraví a populace, který stoupl na 10 %. Pokles je však rozložen rovnoměrně, nejhůře na tom je sektor ekonomické infrastruktury, který se propadl o 5 %.

Development Co-operation Report 2005 poprvé od počátku tisíciletí zaznamenává nárůst japonského finančního příspěvku. Od roku 2003 se zvedá o 0,3 % na 8,906 miliard dolarů. Příspěvek směřující do Asie se však snižuje na 42,7 % (MOFA 2006c). K tomuto snížení dochází díky relokaci rozvojové pomoci do oblasti Středního východu. V roce 2005 se Japonsko zavázalo k zvýšení objemu oficiální rozvojové pomoci o zhruba 10 miliard dolarů v průběhu dalších pěti let. V příštích třech letech se také Japonsko zavázalo ke zdvojnásobení oficiální rozvojové pomoci směřující do Afriky.

Čína je i v tomto období hlavní recipientskou zemí, další v pořadí jsou Indonésie, Filipíny a Thajsko (OECD 2006: 89). Při rozdělování financí do jednotlivých sektorů se drastické změny neprojevují. Největší změna se objevuje v sektoru úlevy od dluhů (3 % navíc), není však ani zdaleka tak drastická jako v minulém období. Pomohly si také sektory pomoci při mimořádných událostech, a vzdělání, zdraví a populace, oba však pouze o jedno procento.

4.1.4 Development Co-operation Report 2006, 2007

Co se týče finanční rozvojové pomoci, skok z roku 2004 na rok 2005 je velice významný. První rozdíl je jasně viditelný již v poskytnutých částkách. Zatímco v roce 2004 se poprvé zvedá finanční částka o 0.3 % (OECD 2006: 89), v roce 2005 se rozvojová pomoc zvedá na 13,147 miliard dolarů, což znamená nárůst 51.7 % v čisté rozvojové pomoci.

Poprvé od začátku tisíciletí se také Čína přesouvá z prvního místa v počtu přijatých financí na místo druhé – je nahrazena Irákem (OECD 2007: 84). Následují je téměř tradičně Indonésie, Thajsko a Filipíny. Celkový příspěvek do oblasti Středního východu se vyšplhal na 33,2 %, což je jen o 3,4 % méně než příspěvek pro Asii (MOFA 2006c). Skok to byl obrovský, vzhledem k tomu, že od začátku tisíciletí byl finanční

příspěvek pro Střední východ z celkové hodnoty průměrně 7,74 % (MOFA 2006c). Co se týče rozdělení financí do jednotlivých sektorů, i přes značný nárůst financí je největší nárůst pouze o 3 % v sektoru další sociální infrastruktury (na 12 %). Propad zaznamenal sektor úlevy od dluhů, který se snížil o 6 % na 27 %.

V následujícím roce se hodnota rozvojové pomoci sice propadla na 11,187 miliard dolarů, pořád je však výrazně nad částkami ze začátku tisíciletí. Stejně jako v roce minulém je zřetelně vidět snaha o silnější rozvojovou pomoc směřující do Afriky – nejvíce peněz zas putuje do Iráku, Nigérie se také přesouvá na čtvrté místo. To však neznamená že by Japonsko zapomínalo na region Jihovýchodní Asie, třetí a páté místo je zastoupeno Indonésií a Filipínami (OECD 2008: 88). Rok 2006 je také posledním rokem, kdy sektor úlevy od dluhů zaznamenává nárůst. Úleva od dluhů naposledy přesahuje 30 % (konkrétně 31 %), od tohoto období můžeme pozorovat převážně pokles. Jediné další sektory, které si v tomto roce pomohly jsou produkce (o 1 %) a sektor další sociální infrastruktury (o 2 %).

4.1.5 Development Co-operation report 2009, 2010

Development Co-operation report 2008 zveřejněn nebyl, další data se tedy objevují až v reportu z roku 2009. Tento report se však zaměřuje na data z let 2006 a 2007, tudíž se mezera v tabulce neobjevuje.

V roce 2007 se hodnota rozvojové pomoci přesouvá opět do čtyřciferných čísel s propadem o 31 % na 7,679 miliard dolarů. Tento propad „byl částečně způsoben snížením dluhu v roce 2007 a nižší úrovní příspěvků mezinárodním finančním institucím“ (OECD 2009: 121). Ve snaze o zefektivnění procesu poskytování oficiální rozvojové pomoci dochází v tomto období ke sloučení Japonské agentury pro mezinárodní spolupráci (JICA) a Japonské banky pro mezinárodní spolupráci (JBIC). Dále Japonsko v lednu 2008 zahájilo zbrusu novou finanční iniciativu Cool Earth Partnership, která má s rozpočtem 10 miliard dolarů pomoci rozvojovým zemím snížit emise.

Čína se vrací na první místo v rámci přijatých financí, Nigérie se přesouvá na místo druhé a Irák se propadá až na místo čtvrté. Indonésie a Filipíny jsou však stále

zastoupené s třetím a pátým místem (OECD 2009: 121). Jak již bylo výše zmíněno, sektor úlevy od dluhů se dočkal značných škrtů v rozpočtu, snižuje se o celých 9 % spolu se sektorem pomoci při mimořádných událostech, který se propadl však pouze o 2 %. Díky těmto škrtům si však pomohly všechny ostatní sektory, které si připisují o 1 až 3 % více financí oproti letům minulých.

V roce 2008 se finanční příspěvek zvyšuje na 9,579 miliard dolarů, stále se však pokračuje v omezování financí do sektoru úlevy od dluhů. Zřízení nové Japonské agentury pro mezinárodní spolupráci (JICA) v roce 2008 se v tomto roce ukazuje jako úspěch, umožňuje účinné a rychlé řízení programů spolupráce jako celku, což je jeden z hlavních cílů japonské vlády ve vztahu k oficiální rozvojové pomoci.

Od roku 2007 se množství peněz směřujících do sektoru úlevy od dluhů snižuje na 15 %, za poslední dva roky se tedy počet financí putujících do tohoto sektoru snížil na méně než polovinu. Na druhou stranu sektor ekonomické infrastruktury se poprvé od roku 2002 dostává přes 30 % (konkrétně se zvýšil o 6 % na 31 %). Na prvním místě v seznamu recipientských zemí se přesouvá Irák, který pro rok 2008 zas předehnal Čínu. Indonésie je však také zastoupena na třetím místě (OECD 2010: 118).

4.1.6 Development Co-operation report 2011

Development Co-operation report 2011 v sobě obsahuje data pro léta 2008, 2009 a 2010. Oficiální rozvojová pomoc za rok 2009 se od roku 2008 nijak drasticky nezměnila (snižila se nepatrně na 9,457 miliard dolarů), rok 2010 však značil přesun do pěticiferných čísel s příspěvkem 11,045 miliard dolarů (OECD 2011: 168). V tomto období tvořilo 19 % celkové rozvojové pomoci pomoc multilaterální. Z celkové částky putovalo 37 % do Jihovýchodní Asie, je však jasně vidět zájem Japonska na vývoji subsaharské Afriky, kam směřovalo 10 % oficiální rozvojové pomoci (MOFA 2011).

V letech 2008 a 2009 se za dvě hlavní priority japonské rozvojové pomoci dají považovat rovnost pohlaví a změna klimatu. Co se týče rovnosti pohlaví, v tomto období je projektům, které se přímo týkaly rozdílů mezi muži a ženami v rozvojových zemích přiřazeno 10 % celkového rozpočtu oficiální rozvojové pomoci. Co se týče klimatu, z 9,457 miliard dolarů v roce 2009 bylo více než 4 miliardy dolarů přiřazeno

právě na podporu boje s klimatickými změnami (OECD 2011: 169).

Sektor úlevy od dluhů stále zaznamenává úpadek, přesunul se na pouhých 9 % (OECD 2011: 168). Poprvé od začátku tisíciletí se tedy jeho poměr přesouvá na jednociferné číslo. Poměr peněz pro sektor ekonomické infrastruktury však stále roste, v roce 2010 stoupl na 35 %. Nejvíce financí putuje do Indonésie, není to však jediná země Jihovýchodní Asie, které v tomto období bylo přiřazeno více než miliarda dolarů. Vietnam je druhá ze zemí Jihovýchodní Asie, které se této částky dostalo, v pořadí však byl předešnán Indií a Čínou.

4.1.7 Development Co-operation report 2012, 2013

Rok 2011 zaznamenává propad na 10,604 miliard dolarů, což je však vzhledem k okolnostem dost vysoká částka. V roce 2011 totiž bylo Japonsko značně ochromeno přírodními katastrofami, převážně zemětřesením z 11. března. Odhaduje se že toto zemětřesení a následné tsunami přišlo Japonsko na 210 miliard dolarů ve škodách a mělo na svědomí 15 899 životů (Amadeo 2020). Další komplikace také nastaly, když tsunami poškodilo tři chladicí reaktory pro jadernou elektrárnu Fukushima. I přes všechny tyto komplikace však Japonsko nezapomnělo na pomoc rozvojovým zemím. Obzvláště v tomto období je však zřejmé, že se charakter oficiální rozvojové pomoci mění. Japonsko historicky poskytovalo většinu peněz ve formě pomoci bilaterální, v roce 2011 se ale pomoc bilaterální snižuje o 15 %, zatímco pomoc multilaterální se o 18 % zvyšuje. V minulém období bylo zmíněno, že částka věnovaná klimatickým změnám přesáhla 4 miliardy dolarů, v roce 2010 však tato částka stoupá na 6,1 miliard dolarů, což je více než 40 % nárůst od minulého roku. Otázky rovnosti pohlaví jsou stejně jako v minulém období také velice důležité.

V roce 2011 se zas sektorem, který upoutává nejvíce pozornosti, stává sektor ekonomické infrastruktury. Ten se dostává na 41 %, což znamená, že poprvé od začátku tisíciletí bylo jednomu sektoru věnováno přes 40 % celkového příspěvku rozvojové pomoci. V jasném kontrastu je sektor úlev od dluhů, který se propadl na jedno jediné procento (OECD 2012: 218). Za posledních pět let je tu propad o celých 30 %. Dále o 3 % klesl sektor produkce a je také nutno zmínit sektor další sociální infrastruktury,

který vzrostl na 18 %. Tato změna je důležitá, protože těchto 18 % značí vrchol tohoto sektoru, který dodnes nebyl překonán. Ze zemí Jihovýchodní Asie jsou Indonésie a Vietnam zas jediné, do kterých putuje více než miliarda dolarů. Po Indonésii se na druhém místě umisťuje Indie a na čtvrtém místě Čína.

Rok 2012 značí další pokles finančního příspěvku, ten je však poměrně lehce vysvětlitelný přetrvávajícími komplikacemi díky zemětřesení a tsunami z minulého roku. Pokles je však minimální, z 10,604 miliard dolarů na 10,494 miliard dolarů (OECD 2013: 208). Dochází k obratu oproti minulému roku – multilaterální rozvojová pomoc je snížena o 16 %, zatímco bilaterální pomoc se zvyšuje o 7 %. Poměr financí směřujících do sektoru ekonomické infrastruktury nadále roste, dostává se na 44 % (OECD 2013: 208). Další poměrně významné změny se objevují v sektorech další sociální infrastruktury a multisektoru, první jmenovaný sektor se snížil o 3 % (na 15 %) a druhý naopak o 3 % na 10 % vyrostl.

Co se týče přetrvávajícímu boji proti klimatickým změnám Japonsko v tomto období věnovalo speciální pozornost desertifikaci v Africe, pro tento konkrétní problém bylo alokováno 585 milionů dolarů (OECD 2013: 209). Žádná z afrických zemí však nedosáhla finanční pomoci nad miliardu dolarů. To se poštěstilo pouze Indii, Indonésii a Vietnamu. Finanční příspěvek pro Asii v tomto období dosáhl 56,2 % z celkové částky rozvojové pomoci (MOFA 2017b).

4.1.8 Development Co-operation report 2014, 2015

Od roku 2012 do roku 2013 Japonsko zaznamenává po pětileté stagnaci vítaný nárůst finančního příspěvku do oficiální rozvojové pomoci na 14,486 miliard dolarů (OECD 2014: 325). Díl bilaterální pomoci se drží u tradičních 77 %. Později na přelomu let 2013 a 2014 se však dostává až na 87 % veškeré finanční pomoci.

Sektor ekonomické infrastruktury sice klesl o 3 % (zpět na 41 %), neznamená to však jeho trvalý úpadek (OECD 2014: 327). V příštích několika letech bude převážně stoupat. V tomto období se Japonsko soustředilo převážně na dopravu, skladování a dopravu energie. Nezapomínalo však ani na klimatické změny a problémy či problémy žen v zemích rozvojového světa.

I přes nárůst financí však pouze dvě země dosáhly částky nad miliardu dolarů. První z nich je Vietnam, který v tomto období získává 2 036 milionů dolarů, což je téměř dvojnásobek částky, kterou obyčejně přijímá (OECD 2014: 326). To je částečně zodpovědné za skok ve finančním příspěvku pro Asii, která díky tomu dosáhla na 64,3 % (MOFA 2017b). Dá se to však považovat za výjimku, rok na to se vrací na 57,8 %, což více odpovídá průměrnému příspěvku (MOFA 2017b). Druhou zemí, která se nad tuto hladinu dostává je Indie, která získává celých 1 542 milionů dolarů (OECD 2014: 326).

V roce 2014 je nutno vyzdvihnout přírůstek v sektoru úlevy od dluhů, který se po několika letech zas stává relevantním s 6 % celkových financí oficiální rozvojové pomoci (OECD 2015: 233). Za tento nárůst je důsledkem silného odpouštění dluhů vůči Myanmaru, hlavně díky tomuto odpustku se dostává na první místo v seznamu recipientských zemí, s částkou 2,712 miliard dolarů (OECD 2014: 232). Myanmar však není jediná země Jihovýchodní Asie, do které směřuje finanční částka přesahující miliardu dolarů, Vietnam přijmul finanční pomoc v hodnotě 1,858 miliard. Jediná další země, která se nad hladinu jedné miliardy dostává je pak Indie, s částkou 1471 milionů dolarů (OECD 2015: 232).

4.1.9 Development Co-operation report 2016, 2017

V roce 2015 Japonsko věnovalo oficiální rozvojové pomoci 9.3 miliard amerických dolarů. Podíl pomoci bilaterální byl 79.3 %. Poprvé byly také v souvislosti se začínající uprchlickou krizí zveřejněny náklady na pomoc uprchlíkům na půdě Japonska. Tyto náklady jsou poté započítány do oficiální rozvojové pomoci (konkrétně se jedná o částku 0.6 milionů dolarů) (OECD 2016: 219). Celková částka se později v roce 2016 zvedla na 10.4 miliard dolarů. Dochází i k zvýšení poměru bilaterální pomoci, která se mírně zvedá na 79.9 %.

Co se týče rozdělení financí do jednotlivých sektorů, v tomto období se projevují pouze dvě výraznější změny. Sektor ekonomické infrastruktury se přesouvá na 45 % a sektor další sociální infrastruktury se naopak propadá o 3 % na 10 % (OECD 2016: 221). Jako hlavní téma se opět projevuje pomoc při boji s klimatickými

změnami, od roku 2014 do roku 2015 na tento boj Japonsko přispívá částkou 6.8 miliard dolarů (OECD 2016:221).

Myanmar (2 773 milionů dolarů) a Vietnam (1 782 milionů dolarů) opět dominují seznamu recipientských zemí. Jediná další země dosahující hladiny miliardy dolarů je opět Indie, která si přišla na 1 425 milionů dolarů. V roce 2016 k odpuštění dluhů Myanmaru nedochází, sektor úlevy od dluhů díky tomu padá na 0 %. Rekordní nárůst však opět zaznamenává sektor ekonomické infrastruktury, který se dostává až na 51 %. Od začátku tisíciletí se tedy stává jediným sektorem, do kterého směřovala více než polovina všech poskytnutých financí. I když Myanmar o své zastoupení v tabulce předních recipientů rozvojové pomoci přichází, Jihovýchodní Asie je stále zastoupena Vietnamem na prvním místě (s celkovou hodnotou pomoci 1 651 milionů dolarů) (OECD 2017: 226).

4.1.10 Development Co-operation report 2018, 2019

Development Co-operation report 2019 je posledním vydaným a zároveň nejaktuálnějším dokumentem. Zaměřuje se na období let 2017 a 2018. V období od roku 2017 do roku 2018 celková částka poskytnutá Japonskem pro oficiální rozvojovou pomoc vzrostla z 11.5 miliard dolarů na 14.2 miliard. Z 11.5 miliard tvořilo 78.8 % pomoc bilaterální, a v roce 2018 tato pomoc tvořila 81 %. Znovu byla zveřejněna data o uprchlících na území Japonska, kterým Japonsko v roce 2017 přiřadilo částku 0.29 milionů dolarů. Je také jasně vidět, že v tomto období byla prioritizována Asie, do které směřovalo 67.4 % veškerých financí (MOFA 2019a: 80). Největšího finančního příspěvku se dočkal Vietnam, dále Indonésie a Thajsko.

Sektor ekonomické infrastruktury v roce 2017 zase vzrostl (na 53 %), v roce 2018 však padá na 49 %. Za zmínku stojí multisektor, který v roce 2017 vzrostl na 15 %, v následujícím roce se ale vrací na konstantních 8 %. Největší rozdíl se ale objevuje v sektoru produkce, který vzrostl v roce 2018 na 13 %, čím překonal rekord z roku 2000 (kdy do tohoto sektoru bylo vloženo 12 % bilaterální rozvojové pomoci (MOFA 2019a: 80).

5 Případové studie: Indonésie, Filipíny, Vietnam

5.1 Indonésie

Japonsko do výraznějšího styku s Indonésií přichází 11. ledna 1942, kdy obsazuje značnou část Jihovýchodní Asie, včetně právě Indonésie. I když byla vláda Japonska krutá, Indonésie si díky ní vytvořila silné nacionalistické hnutí, které za dob vlády Nizozemců nemohlo existovat (Bowman 2000: 447). Poté, co byla Indonésie osamostatněna v roce 1949 byly domluveny kompenzace a v roce 1958 navázány diplomatické vztahy s Japonskem. Začátkem poválečného formálního vztahu mezi Japonskem a Indonésií bylo školení v oblasti lidských zdrojů a budování infrastruktury (Wanandi 2008). V tomto období však jejich vztahy ještě nebyly dokonalé. První prezident samostatné Indonésie Kusno Sosrodihardjo, známý spíše pod jménem Sukarno, byl spíše levicově zaměřený, zatímco Japonsko bylo spojencem Spojených států amerických (Wanandi 2008). Tato ideologická bariéra zabraňovala prohlubování japonsko-indonéských vztahů. To se však změnilo v roce 1967, kdy se prezidentem stává Suharto. Prezident Suharto zahájil aktivní diplomatické vztahy se Spojenými státy, díky čemuž se přiblížil i k Japonsku (Wanandi 2008). V tomto období Japonsko dosáhlo zralosti ve své industrializaci, díky čemuž hledalo trhy pro vlastní export a suroviny k dovozu. Japonský ekonomický model se však ze začátku neseťkal v Indonésii s úspěchem a v lednu 1974 vypukly protesty a masové demonstrace proti japonským ekonomickým zájmům. Tyto demonstrace japonské podnikatele donutily přizpůsobit se indonéským tradicím (Wanandi 2008). Ekonomická spolupráce se vyvíjela pozitivně až do roku 1997, kdy přichází do Indonésie finanční krize. Krize v Indonésii byla způsobena náhlou nedůvěrou ze strany zahraničních investorů, kteří najednou začali stahovat své peníze z Indonésie. Nezaměstnanost a ceny dramaticky vzrostly. Rychlý sestup do hospodářských potíží zhoršil již existující napětí ve společnosti a přispěl ke zvýšené kriminalitě (Lucas 2009). Tato finanční krize se silně projevovala zhruba do roku 1999, kdy se do postižených zemí vrací kapitál.

5.1.1 Priority japonské rozvojové pomoci v Indonésii

JICA označuje pět hlavních priorit japonské rozvojové pomoci v Indonésii (zpracováno dle JICA 2018b).

(1) Posílení národní jednoty

Japonsko přispělo k propagaci národního jazyka a posílení národní identity zřízením veřejných rozhlasových a televizních stanic. Dále přispělo ke zlepšení kvantity a kvality univerzálního vzdělávání budováním nových středních škol po celé zemi.

(2) Posílení stabilního socio-ekonomického rozvoje

V 60. a 70. letech Japonsko pomohlo zlepšení zemědělství, díky čemuž se výrazně zvýšila národní produkce rýže. Díky tomu byla Indonésie schopna vyhnout se potravinové krizi. Kromě toho přispělo Japonsko k podpoře demokratického systému (podporou demokratických voleb, policejní reformou atd.), který je základem dosavadního hospodářského růstu země.

(3) Rozvoj indonéského obchodu a lidských zdrojů

Japonsko podpořilo rozsáhlé projekty v mnoha odvětvích před růstem místního kapitálu, tak přispělo k rozvoji mnoha státních podniků. Současně se Japonsko prostřednictvím dlouhodobého stipendia ke studiu v Japonsku zapojilo do rozvoje lidských zdrojů na univerzitách.

(4) Zavádění inovativních konceptů a jejich lokalizace

V odvětvích, jako je základní vzdělávání, zdravotnictví a lékařská péče byly prostřednictvím japonské spolupráce zavedeny inovativní koncepty, jako je školní grantový program (takzvané lesson study - vzdělávání založené na spolupráci učitelů při plánování, realizaci a vyhodnocení experimentální hodiny) a příručky o zdraví matek a dětí.

(5) Podpora partnerství jih-jih

V budoucnu by se Indonésie měla stát jednou z donorských zemí. Očekává se, že bude také pomáhat rozvojovým zemím znalostmi, technickou pomocí a investicemi (JICA 2018b).

5.1.2 Humanitární pomoc

Humanitární pomoc ze strany Japonska směřující do Indonésie v roce 2000 měla podobu převážně pomoci při přírodních katastrofách. První taková pomoc přichází 6. června. Indonésie 5. června prodělala silné zemětřesení asi 100 km jihozápadně od pobřeží Bengkulu v jižní části ostrova Sumatra. Bylo zničeno několik stovek domů, vážně byla zasažena i nemocnice v Bengkulu, což vážně omezilo lékařské činnosti. Za těchto okolností indonéská vláda požádala japonskou vládu o vyslání lékařského týmu a poskytnutí mimořádné materiální pomoci. Japonsko již 5. června vyslalo na místo průzkumný tým čtyř osob, aby posoudilo potřebu pomoci při mimořádných událostech. Po vyhodnocení situace Japonsko vysílá nový tým, který se skládá z 19 osob a zároveň zásobuje léky a lékařské vybavení. Bylo také rozhodnuto o poskytnutí nouzové materiální pomoci indonéské vládě (stany, plastové fólie, tesařské soupravy atd.) v celkové hodnotě 14,99 milionů jenů (zhruba 140 tisíc dolarů) (MOFA 2000a). Obdobné pomoci se Indonésie dočkala 5. prosince toho samého roku, kdy přívalové deště od poloviny do konce listopadu způsobily katastrofické záplavy a sesuvy půdy, zejména v severní a západní části ostrova Sumatra. Podle oznámení indonéské vlády dosáhl celkový počet lidí postižených katastrofou přibližně 835 000, z toho bylo 83 mrtvých a 78 pohřešovaných. Hlavní silnice a mosty se staly neprůchodnými a mnoho domů bylo zničeno (MOFA 2000b). V reakci na to se japonská vláda, s ohledem na závažnost situace a dobré vztahy Japonska a Indonésie, rozhodla poskytnout pomocné materiály v hodnotě asi 29 milionů jenů (273 tisíc dolarů) včetně stanů, léků, lékařského vybavení, plastových fólií a kamen na vaření oleje (MOFA 2000b). Díky poměrně častým přírodním katastrofám je tato forma pomoci běžná. Další příklady jsou například zemětřesení z 18. listopadu 2004, kdy Japonsko poskytlo odborný personál a 13 milionů jenů (122 tisíc dolarů) (MOFA 2004a). Rok na to proběhlo zemětřesení z 29. března 2005, kvůli kterému Japonsko poskytlo grant na dalších 15 milionů jenů (141 tisíc dolarů) (MOFA 2005a).

5.1.3 Dopravní sektor

Sektor dopravy je v Indonésii jedním z prioritních sektorů rozvojové pomoci. Jeden z důležitých projektů je například dlouhodobé zvýšení kapacity železnice Jabodetabek. Tento železniční spoj zahrnuje Jakarta, Bogor, Depok, Tangerang a Bekasi (jméno je pak odvozeno od začátečních slabik těchto oblastí). Projekt byl zahájen již v 70. letech, od roku 2000 však do něj stále směřují peníze určené převážně na modernizaci a zefektivnění provozu (JSCE nedatováno). Modernější dopravní projekt je například Jakarta Mass Rapid Transit (MRT). MRT je první podzemní vlakový systém v Indonésii, který svým občanům poskytuje dostupnou a efektivní veřejnou dopravu. Výstavba v Jakartě začala v roce 2013 s pomocí mezinárodních a místních partnerů, jako je Japonská agentura pro mezinárodní spolupráci (JICA). První fáze projektu, která spojuje 13 stanic přes 16 km od jihu města k obchodní čtvrti, byla dokončena v roce 2019 a již překročila jeden ze svých cílů – a to obsluhovat 65 000 cestujících denně (Larsson 2019). První fáze byla podporována půjčkou ze strany japonské vlády v hodnotě přibližně 1,18 miliardy dolarů (125,2 miliard jenů) prostřednictvím Japonské agentury pro mezinárodní spolupráci (JICA) (Larsson 2019).

5.1.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí

Klimatické změny jsou jednou z dalších priorit japonské rozvojové pomoci. Díky tomu se i v Indonésii objevuje mnoho japonských projektů, které se zabývají klimatickými změnami a ochranou životního prostředí. Nejdůležitějším takovýmto projektem byla Půjčka Indonésie na program pro změnu klimatu (The Indonesia Climate Change Program Loan), který byl v provozu od roku 2008 do roku 2010. Změny a regulace měly být prováděny převážně v oblastech rozvoje obnovitelné energie, lesnictví a přepravy. Podle posledních dostupných údajů emise oxidu uhličitého (CO₂) vzrostly z 341 milionů tun v roce 2005 na 452 milionů tun v roce 2009 (Anda – Raffinot – Shimamura 2014: 97). I když tato čísla nejsou zrovna pozitivní, bude pravděpodobně trvat dlouho, než se projeví pravý dopad provádění politik zmírňování. V návaznosti na programovou půjčku také Japonsko podpořilo několik projektů, jako například Indonésko-japonský projekt rozvoje implementačního

mechanismu REDD +, Program komunitního rozvoje kontroly požárů v oblasti rašelinišť a Řízení divokého požáru a uhlíku v rašelinném lese (MOFA 2018a: 12).

5.1.5 Bezpečnostní problémy

V tomto odvětví existují tři hlavní témata – to kontrola infekčních chorob, námořní bezpečnost a spolupráce jih-jih. Co se týče infekčních onemocnění, nalezneme tu například Projekt na zlepšení systému dozoru pro ptačí chřipku, v tomto projektu je Japonsko konkrétně zodpovědné za Systém včasného varování a reakce (EWARS) (MOFA 2018a: 12). Bezpečnosti na moři Japonsko přispívá například pomocí projektu stavby hlídkových plavidel pro prevenci pirátství, námořního terorismu a šíření zbraní, díky kterému se lodě vyvážející produkty a suroviny z Indonésie nemusí obávat pirátů.

Spolupráce jih-jih spočívá v tom, že Japonsko podporuje partnerství mezi Indonésií a dalšími rozvojovými zeměmi podporovanými Japonskem, čímž napomáhá jak zlepšení trhů jednotlivých zemí, tak i zlepšování vztahů mezi nimi.

5.2 Filipíny

Filipíny od 16. století spadají pod nadvládu Španělska, které si z mnoha ostrovů Filipín vytvořilo obchodní kolonie. Moc se Španělům podařilo udržet až do konce 19. století. V 90. letech 19. století se však domorodí obyvatelé začínají aktivně bouřit. V tom samém období se na Filipíny dostává i armáda Spojených států amerických, která následně poráží jak domorodé Filipínce, tak Španěle. Spojené státy americké si tu nastavují svoji nadvládu, která trvá až do invaze Japonska v roce 1941. Japonsko se nejprve zaměřuje převážně na vojenské základny, v roce 1942 však zabírá i hlavní město Filipín, Manilu.

Japonská nadvláda rozhodně nebyla pokojná. Od roku 1942 až do kapitulace Japonska v roce 1945 neustále probíhal boj japonské armády proti domorodým partyzánům. Obzvláště krvavá byla bitva o Manillu, ukončená 3. března 1945, která zanechala město v troskách (Bowman 2000: 496). Filipíny se dočkávají nezávislosti

po osvobození generálem Douglasem MacArthurem, který donutil Japonsko ke kapitulaci.

I když Japonské diplomatické vztahy s Filipínami nebyly po válce nejlepší, za posledních 60 let tu probíhá silná spolupráce. Japonsko odpovídá za 57 % závazků v rámci oficiální rozvojové pomoci, které Filipíny obdržely v letech 1966–2016, přičemž celková částka přesáhla 27 miliard dolarů (MOFA 2017a: 2). Japonsko je zdaleka největším dárcem rozvojové pomoci pro Filipíny.

5.2.1 Priority japonské rozvojové pomoci na Filipínách

Podle japonského ministerstva zahraničních věcí (MOFA) má momentálně japonská oficiální rozvojová pomoc na Filipínách podobu tří hlavních oblastí zájmu:

(1) Posílení Nadace pro udržitelný hospodářský růst

Japonsko se zavázalo ke spolupráci při rozvoji infrastruktury, průmyslu, zlepšování energetické situace a zvyšování komunikačních a informačních kapacit veřejné správy.

(2) Zajištění lidské bezpečnosti pro inkluzivní růst

Silná je také snaha o zlepšení životní situace Filipínců, především v chudých oblastech. Toho docílí podporou životního prostředí, zdraví, zemědělství či pomocí při přírodních katastrofách.

(3) Mír a rozvoj na ostrově Mindanao

Ostrov Mindanao je druhý největší ostrov Filipín a je zároveň centrem mnohých konfliktů. To má na svědomí převážně populace separatistických morských muslimů (Chalk – Cragin 2003: 15). Konflikt má převážně náboženský charakter. Naprostá většina obyvatel Filipín je díky kolonialistické historii křesťansky zaměřená. Cílem morských muslimů je osvobodit všechna území, která měla tradičně muslimské zastoupení, což vedlo k ozbrojeným konfliktům. Japonsko je pevně odhodláno pomáhat nastolení míru, který je důležitý pro prosperitu jak na Filipínách, tak i v celé Asii.

5.2.2 Humanitární pomoc

Indonésie má, jako většina zemí Jihovýchodní Asie, bohatou zkušenost s přírodními katastrofami. Od počátku tisíciletí se však můžou Filipíny spoléhat na japonskou podporu. Jedná se například o sesuv půdy 22. prosince 2003 (který si vyžádal přes 100 obětí), kdy Japonsko poskytlo nouzovou pomoc v naturáliích (plastové fólie, stany, příkrývky, vodní nádrže atd.) v hodnotě 16 milionů jenů (150 tisíc dolarů) (MOFA 2003a). Dalším příkladem je humanitární pomoc při přívalových deštích 2. prosince 2004 či například pomoc pro uprchlíky kvůli sopečné činnosti na hoře Mayon, která ovlivnila životy 43 tisíc lidí a přišla Japonsko na 10 milionů jenů (94 tisíc dolarů) (MOFA 2006b).

Japonská humanitární pomoc však není omezena pouze na reakci na tyto katastrofy. Japonsko má zkušenosti a odborné znalosti v oblasti zvládnání a předcházení přírodních katastrof. Dlouhodobě tedy poskytuje Filipíncům pomoc při snižování rizik. Od Japonska byla poskytnuta pomoc více než 40 projektům řízení a prevence přírodních katastrof. Za jeden z nejvýznamnějších by se dal pokládat například Projekt zmírnění povodní města Ormoc. V roce 1991 postihl toto území tajfun Uring, který si vyžádal přes 6000 obětí (Olan 2014). Tento projekt stojí za stavbou mnohých ochranných struktury, které aktivně předcházejí záplavám. Jedná se například o obnovování stavidlové brány a štěrbínových přehrad. Japonská rozvojová pomoc také financovala zřízení Výboru pro zmírnění povodní, který podporuje rychlé reakce na regionální katastrofy. Projekt prokázal svou účinnost, když město v roce 2013 zasáhl Typhoon Yolanda.

Dalším úspěšným projektem při prevenci přírodních katastrof je Projekt zlepšení kanálu Pasig-Marikina, který by mohl přímo ohrozit hlavní město. Projekt zahrnuje jak výstavbu a vyztužování hráze a odvodňovacích kanálů, tak i částečné bagrování těchto řek, aby se výrazně snížilo povodňové poškození v metropoli Manila. Dokončení poslední fáze je plánováno na rok 2025.

Od roku 1999 Japonsko také modernizovalo filipínské monitorovací systémy zemětřesení a vln tsunami. Poskytovalo rovněž školení personálu systému PHIVOLCS (Filipínský institut vulkanologie a seismologie), aby rozvíjelo své schopnosti včasného

poskytování výstrah a informací o zemětřeseních a sopečných erupcích v reálném čase pro veřejnost.

5.2.3 Dopravní sektor

V posledním desetiletí je zřejmé, že dopravní infrastruktura v hlavním městě Manila je naprosto nedostačující, ať už se jedná o silnice či veřejnou dopravu. Japonsko, které je obecně známé zájmem o dopravní infrastrukturu v rozvojových zemích tedy zaměřuje značnou část oficiální rozvojové pomoci právě na tyto projekty. Momentálně nejdůležitějším projektem dopravní infrastruktury, financovaným z japonské rozvojové pomoci, je stavba moderního metra právě v Manile. Toto metro využívá nejmodernějších technologií včetně seismického designu na vysoké úrovni. Bude pokrývat vzdálenost asi 30 km a bude spojovat hlavní obchodní čtvrti od dálnice Quirino v Quezon City se stanicí FTI v Taguig. V době částečného zahájení provozu v roce 2025 by mělo přepravovat půl milionu lidí denně (MOFA 2017a: 5). Další významný projekt je takzvaná Severojižní příměstská železnice, která bude spojovat mezinárodní letiště Clark (CIA) ve městě Pampanga s Calambou. Díky kompletní elektrifikaci vlaků je tento projekt také částečně spojený se snížením emisí. Dlouhodobé projekty však být nemusí zaměřeny pouze na konstrukci. Filipínský Železniční Institut se těší spolupráci s japonskými železničními experty, kteří filipínským kolegům aktivně napomáhají při implementaci japonské efektivní kultury provozu železnic na Filipínách.

5.2.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí

Od roku 2010 se Japonsko na Filipínách zavázalo k prosazování vlastních politik na ochranu klimatu pod názvem Hatoyamova iniciativa. První část těchto projektů byla zaměřena na již dříve zmíněnou prevenci přírodních katastrof způsobených změnou klimatu. V tomto projektu Japonsko poskytuje (kromě finanční pomoci v hodnotě 1,5 miliardy jenů) systémy předpovědí a varování před povodněmi a další zařízení pro předcházení katastrof (ReliefWeb 2010).

Druhá část byla zaměřena na energetiku. Projekt zavádění čisté energie solárním

systemem měl za úkol podpořit úsilí vlády Filipín o řešení změny klimatu zlepšením přístupu k čistým a obnovitelným zdrojům energie. Tento projekt, při kterém Japonsko pomáhá Ministerstvu energetiky a Filipínské národní ropné společnosti při instalaci solárních systémů a přišel Japonsko na zhruba 600 milionů jenů (ReliefWeb 2010).

5.2.5 Bezpečnostní problémy

Jak již bylo zmíněno výše, Japonsko považuje mír na ostrově Mindanao za jednu z hlavních priorit oficiální rozvojové pomoci pro Filipíny. Díky tomu vznikla Japonsko-Bangsamorská iniciativa pro rekonstrukci a rozvoj (J-BIRD). Cílem japonské rozvojové pomoci je nastavit v regionu takové podmínky, které budou aktivně přispívat k prosperitě ostrova Mindanao. Projekt se zaměřuje především na vyhlazení chudoby, vzdělávání místní populace a tvorbě stabilní komunity. Důraz je dále kladen na odzbrojování a zamezování jakýmkoliv teroristickým aktivitám. Pod záštitou J-BIRD Japonsko poskytlo od roku 2006 do roku 2018 celkem 13 miliard pesos na pomoc v regionu (MOFA 2019b: 16). V roce 2019 si Japonsko uvědomilo, že mírový proces je v kritickém okamžiku a oznámila novou pomoc v hodnotě 12 miliard pesos, čímž se zvýšila celková částka věnovaná projektu J-BIRD na 25 miliard pesos (MOFA 2019b: 16).

V roce 2006 byl na ostrov Mindanao vyslán japonský odborník na rozvoj se skupinou diplomatů. Jejich cílem bylo zajistit, aby regionální projekty přímo prospívaly lidem na nejnižší úrovni koordinací projektů výstavby školních tříd, středisek odborné přípravy, vodovodů a zdravotnických středisek.

5.3 Vietnam

Moderní historie vztahů Vietnamu a Japonska začíná v roce 1940. V té době je Vietnam ovládán Francií. Ta však díky kolaboraci s nacistickým Německem dovolí Japonsku umístit na území Vietnamu své vojenské jednotky. Japonsko to však pojímá jako plnohodnotnou invazi a Vietnam obsazují. Ze začátku nechávají Francii ovládat administrativu, postupně však zvyšují svůj vlastní vliv – v roce 1941 už se k Vietnamu

chovají jako ke své vlastní kolonii (Bowman 2000: 535). Nedá se říci, že by Japonská nadvláda byla vítaná, konflikty s hnutím Viet Minh jsou velice časté. Tento stav platí až do roku 1945, kdy si Japonsko uvědomí, že válku přes Pacifik prohrává a vyhláší Vietnamu samostatnost. To však neznamená, že by se Japonsko z Vietnamu stáhlo úplně. Dále v určité míře zasahuje do dění ve státě. Například když toho roku dorazí Britské jednotky do Vietnamu, aby akceptovaly kapitulaci Japonska, situace mezi vietnamskými frakcemi je natolik kritická, že Britové dovolí Japonsku pomáhat při nastolení míru (Bowman 2000: 536). Vietnamská válka také vztahy zkomplikovala. Oficiální diplomatické vztahy byly mezi Japonskem a Vietnamem obnoveny až v roce 1973. V květnu 1978 navštívily dva japonské ekonomické týmy Vietnam, aby prodiskutovaly podporu obchodu a investic do rozvojových projektů ve Vietnamu. Ze začátku devadesátých let byla tato podpora zaměřena na rozvoj vietnamského trhu, spíše než na rozvojové granty. Od poloviny devadesátých Japonsko aktivně poskytuje Vietnamu pomoc v mnoha klíčových oblastech, jako je zdravotnictví, rozvoj lidských zdrojů, zlepšení postupů správy a řízení, životního prostředí a hospodářských reforem.

5.3.1 Priority japonské rozvojové pomoci ve Vietnamu

Japonská agentura pro mezinárodní spolupráci (JICA) pro Vietnam určuje tři prioritní oblasti:

(1) Hospodářský růst a posílení mezinárodní konkurenceschopnosti (kontrola inflace, posílení průmyslové konkurenceschopnosti a kapacity lidských zdrojů, rozvoj infrastruktury atd.)

(2) Reakce na nestabilitu (snižování chudoby, řešení společenských rozdílů, zlepšování základních sociálních služeb, protiopatření proti environmentálním problémům a změně klimatu atd.)

(3) Řádná správa věcí veřejných (právní a soudní reformy, posílení správní funkce a kapacity, podpora účasti občanů atd.)

Velice důležitá je také účast dobrovolníků. Dobrovolnický program agentury JICA ve Vietnamu se objevuje již v roce 1995 a funguje dodnes. Začal jako projekt zaměřený na podporu v oblasti zdravotnictví, zemědělství, výuky japonského jazyka a

podpory dětí se zdravotním postižením. V dnešní době se k těmto oblastem také přidává snaha podporovat malé a střední podniky nebo podporovat průmyslová odvětví (JICA 2018a: 27).

5.3.2 Humanitární pomoc

Stejně jako Indonésie, Vietnam trpí častými přírodními katastrofami, jako jsou například zemětřesení či záplavy. Například záplava v roce 2008, způsobená přívalovými dešti, měla na svědomí 125 úmrtí a 38 pohřešovaných osob, přičemž také zničila mnoho veřejných budov včetně škol, nemocnic a asi 19 000 domů (MOFA 2008). Japonsko reagovalo poskytnutím nouzové pomoci převážně ve formě zboží (stany, příkrývky, čističky vody) v celkové hodnotě asi 18 milionům jenů (169 tisíc dolarů) (MOFA 2008). Tradičně nejhoršími přírodními katastrofami ve Vietnamu jsou však tajfuny. Tajfun Xangsane v roce 2006 postihnul zhruba 1.3 milionů lidí a silně poškodil zemědělské půdy, silnice, železnice a přístavy (MOFA 2006a). V reakci na tuto katastrofu Japonsko poskytlo Vietnamu elektrické generátory, příkrývky, stany, čističky vody a plastové fólie v hodnotě 20 milionů jenů (187 tisíc dolarů) (MOFA 2006a).

Humanitární pomoc však nemusí být nutně spojená s přírodní katastrofou. Lidé mohou být postiženi například také epidemií. Když v roce 2003 Vietnam sužovala epidemie nespecifického typu pneumonie neznámého původu, která se velice rychle šířila, tým tří zdravotnických pracovníků byl vyslán, aby poskytl rady a pokyny ohledně léčby a kontroly infekce. Tyto experti byli vysláni na žádost Vietnamské vlády, které Japonsko vyhovělo v rámci udržování dobrých vztahů.

5.3.3 Dopravní sektor

Japonsko je od 90. let ve Vietnamu zodpovědné za celkové rozšíření 3 309 km silnic a 287 postavených mostů (JICA 2013: 2). V této oblasti je možno nalézt mnoho úspěšných projektů. Například saigonský projekt výstavby dálnice East-West, jejíž

výstavba byla dokončena v roce 2013, projekt výstavby mostu ve městě Can Tho či projekt systému veřejné dopravy v Ho Či Minově městě, který stále probíhá.

Silnice a mosty však nejsou jediný druh dopravní infrastruktury, které Japonsko zahrnuje do své oficiální rozvojové pomoci. Velice důležitá je například dvojice Projekt rozvoje bezpečnosti lidských zdrojů v Hanoji a Projekt pro posílení výcviku dopravní policie v různých policejních výcvikových institucích. Spolu s rychlým hospodářským růstem se počet smrtelných dopravních nehod drasticky zvýšil. Za účelem řešení této situace byl realizován Projekt rozvoje bezpečnosti lidských zdrojů v Hanoji, zaměřený na rozvoj kapacit úředníků města Hanoje, odpovědných za bezpečnost dopravního sektoru. Součástí projektu byly:

- (1) pilotní projekt na křižovatkách v ulici Tháí Hà, jedné z nejvíce přetížených ulic s nejvíce dopravními nehodami*
- (2) distribuce propagačních materiálů*
- (3) školení policejních jednotek a úředníků*

Ve spolupráci s Národní policejní agenturou Japonska a s Lidovou policejní akademií byl realizován také projekt Posílení policejního výcviku v různých policejních výcvikových institucích (JICA 2013: 12).

5.3.4 Změna klimatu a ochrana životního prostředí

Od roku 2010 Japonsko podporuje úsilí vietnamské vlády o řešení změny klimatu kombinací technické spolupráce a půjček ODA na Program podpory reakce na změnu klimatu (Support Program to Respond to Climate Change).

V sektoru ochrany životního prostředí můžeme od roku 2000 nalézt dva významné projekty – Projekt na ochranu životního prostředí v zálivu Halong a Hanojský odvodňovací projekt na zlepšení životního prostředí (JICA 2013: 19-20). První zmíněný projekt je zaměřen na záliv Halong, který se stal světovým přírodním dědictvím v roce 1994. Japonské projekty zde pomáhají vyvážit přírodní prostředí a ekonomický rozvoj. Dále byly vyvinuty materiály pro environmentální vzdělávání a pořádaly se kampaně a akce zaměřené na občany a turisty.

Do projektu odvodňování v Hanoji se Japonsko zapojuje v roce 1994 a je aktivně zapojeno dodnes. Ze začátku projektu pomáhalo navrhovat odvodňovací systém v Hanoji a poskytovalo finance na jeho realizaci. V roce 2006 se zapojilo také do modernizace a zvýšení kapacity čerpací stanici Yen So. Pomoc při stavbě čerpací stanice Yen So je obzvláště oceňována díky jasně doložitelným výsledkům. V roce 2008 trvalo asi týden, než povodňové vody ustoupily ve srovnání se dvěma měsíci při předchozích zábavách (JICA 2013: 20).

5.3.5 Bezpečnostní problémy

I když se Vietnam dá považovat za pokojný stát, projekty na podporu bezpečnosti v regionu se stále dají nalézt. Když se Vietnam posunul směrem k tržně orientované ekonomice, stala se nezbytnou příprava základních zákonů a systémů, předpisů a norem souvisejících s podnikáním. Japonsko napomáhalo převážně sdílením japonských právních systémů, systémů rozvoje lidských zdrojů a poskytování odborných rad ohledně novely občanského zákoníku. Japonsko kromě toho podpořilo vývoj systémů a posílení správy, související s obchodními činnostmi v oblastech daní, cel a práva duševního vlastnictví (JICA 2013: 13). Co se týče zákonů, Japonsko pomohlo Vietnamu vytvořit revidovaný občanský zákoník, občanský soudní řád, zákon o duševním vlastnictví a zákon o bankrotu podniků.

5.3.6 Rozvoj energetické infrastruktury a efektivní využití energie

Energetika ve Vietnamu je již od 60. let jedním z nejvýznamnějších sektorů. Vietnamské elektrárny s přímou pomocí japonské oficiální rozvojové pomoci představují 14 % národních dodávek energie (JICA 2013: 2). Kromě výstavby elektráren Japonsko spolupracovalo také při školení energetických inženýrů a podpoře dosažení technických norem. Japonsko rovněž poskytlo Vietnamu podporu při vývoji komplexního plánu úspory energie.

Za příklad si můžeme uvést Projekt tepelné elektrárny Pha Lai. Od roku 1985 do roku 1995 se spotřeba elektrické energie ve Vietnamu zvedla o 290 % (JICA 2013:

10). Ve snaze vyrovnat tento nárůst byla ve Vietnamu postavena tepelná elektrárna Pha Lai. Ukázalo se však, že tato elektrárna stačit nebude, díky tomu, že se její výkon značně snížil v období sucha. S pomocí japonských financí se tedy vedle již existující elektrárny Pha Lai postavila zbrusu nová elektrárna Pha Lai n.2, která byla schopna pracovat na plný výkon bez ohledu na období. Tato elektrárna je zodpovědná za 19 % veškerých dodávek elektřiny do severního regionu Vietnamu. Odhaduje se že v roce 2006 zásobovala 6.47 milionů lidí (JICA 2013: 10).

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce je představení japonské rozvojové pomoci se zaměřením na region Jihovýchodní Asie. Japonsko od 50. let minulého století považuje vytvoření stabilního a mírumilovného mezinárodního prostředí za nutnou podmínku japonské prosperity. Aby se Japonsko cítilo v mezinárodním systému bezpečně, musí být obklopeno silnými státy s rozvinutou ekonomikou. Proto ve své zahraniční politice velice silně využívá rozvojové a humanitární pomoci. Jak důležitá byla rozvojová pomoc pro Japonsko dokazuje již to, že v roce 2000 bylo Japonsko největším dárcem oficiální rozvojové pomoci na světě. V roce 2001 o tuto pozici Japonsko přichází, dodnes je však jedním z největších poskytovatelů rozvojové pomoci. V roce 2018 figurovalo na čtvrtém místě v žebříčku největších donorských zemí.

V práci jsem se zaměřil na následující otázky. Jaké jsou principy a priority japonské rozvojové pomoci? Proč Japonsko považuje region Jihovýchodní Asie za prioritní? Jaké jsou prioritní sektory japonské rozvojové pomoci? Domnívám se, že na všechny tyto otázky se mi v práci podařilo odpovědět.

Principy japonské rozvojové pomoci jsou určovány třemi ministerstvy – Ministerstvem zahraničních věcí (MOFA), Ministerstvem financí (MOF) a Ministerstvem hospodářství, obchodu a průmyslu (METI). Nejvýznamnější roli hraje MOFA, které každoročně vydává Diplomatic Bluebook. Tento dokument určuje cíle a priority japonské rozvojové pomoci na nastávající období. Zde se Japonsko zavazuje k podpoře svých národních zájmů, přispívání k míru a prosperitě mezinárodního společenství a upevňování postavení Japonska jako mírumilovného národa. V nejaktuálnějším vydání Diplomatic Bluebook Japonsko jako své hlavní priority uvádí posílení spolupráce Japonska a Spojených států, budování vztahů se sousedními zeměmi, podporu ekonomické diplomacie a přispívání k míru a stabilitě na Blízkém východě. Rovněž prosazuje spolupráci při řešení globálních problémů v rámci mezinárodního společenství. Dalším klíčovým dokumentem je charta japonské ODA z roku 2003, která nahradila chartu z roku 1992. V této chartě je uvedeno pět zásad japonské oficiální rozvojové pomoci, které určují její podobu. Konkrétně se jedná o podporu svépomocných úsilí v rozvojových zemích, důraz na lidskou bezpečnost,

zajištění spravedlnosti, využití japonských zkušeností a odborných znalostí a utužování partnerství a spolupráce v mezinárodním systému.

Druhá otázka se týkala důvodu, proč se Japonsko zaměřuje právě na region Jihovýchodní Asie. Zde jsem došel ke dvěma hlavním argumentům. Zaprvé se jedná o snahu Japonska o napravení diplomatických vztahů a důvěry v zemích Jihovýchodní Asie. Tyto diplomatické a ekonomické vztahy byly silně poškozeny druhou světovou válkou, ve které Japonsko mnoho zemí Jihovýchodní Asie okupovalo. Japonská nadvláda se mnohdy setkala s odporem, který vedl ke konfliktům. Rozvojová pomoc je tedy jedním z nástrojů Japonska, sloužícím k napravení jeho reputace v těchto zemích. Druhým argumentem je ekonomický potenciál tohoto regionu. Díky rozvojové pomoci se rozvojové národy mohou těšit modernější a silnější ekonomice, kterou často využívají japonské firmy. Kvůli tomu se také Japonsku otevírají další trhy, kam mohou své produkty vyvážet. Japonsko si tím také zajistí přísun surovin, které se na území Japonska nenacházejí.

Poslední otázka se týkala prioritních sektorů japonské rozvojové pomoci. Při určování těchto sektorů jsem využíval dvou hlavních zdrojů – výročních zpráv Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Co-operation Development Reports) a dokumentů zveřejňovaných na internetovém portálu MOFA. Podle těchto zdrojů jsem představil devět hlavních sektorů japonské rozvojové pomoci, z nichž nejdůležitější jsou sektory ekonomické infrastruktury a úlevy od dluhů. Tyto sektory od začátku tisíciletí prodělaly největší změny. Sektor ekonomické infrastruktury se z 33 % v roce 2000 vyšplhal až na 53 % v roce 2016, přičemž se drží dodnes kolem hladiny 50 %. Sektor úlevy od dluhů prošel změnami opačného rázu. V roce 2004 do tohoto sektoru směřovalo 33 % celkových financí poskytnutých na rozvojovou pomoc, od roku 2014 se však drží na 0 %.

Poslední část práce byla zaměřena na případové studie Indonésie, Filipín a Vietnamu. Právě do těchto zemí od začátku tisíciletí směřuje ze strany Japonska nejvíce rozvojové pomoci. Cílem této kapitoly bylo, kromě představení vybraných projektů, poukázat na to, že i když to jsou země patřící do regionu Jihovýchodní Asie, každá z těchto zemí má své vlastní priority. Tím jsem se pokusil dokázat, že japonská rozvojová pomoc není monolitická, ale je přizpůsobena potřebám jednotlivých států.

7 Seznam použité literatury a pramenů

Aden, Jean (2011). *Foreign Assistance: Different Strokes for Different Folks* (Washington: US-Korea Institute at SAIS), 5-14.

Amadeo, Kimberly (2020). Japan's 2011 Earthquake, Tsunami and Nuclear Disaster. *The Balance*. 29. 1. 2020 (<https://www.thebalance.com/japan-s-2011-earthquake-tsunami-and-nuclear-disaster-3305662>, 4. 5. 2020).

Anda, David – Raffinot, Marc – Shimamura, Masumi (2014). Indonesia Climate Change Programme Loan (ICCPL). *Agence française de développement*. 1. 6. 2014 (<https://www.afd.fr/en/ressources/indonesia-climate-change-programme-loan-iccpl>, 6. 5. 2020).

Bowman, John S. (2000). *Columbia Chronologies of Asian History and Culture* (New York: Colombia University Press).

Lucas, Brian (2009). Indonesian Financial Crisis (1997-1998). *GSRDC* (<https://gsdrc.org/publications/indonesian-financial-crisis-1997-1998/>, 11. 5. 2020).

CFI (2015). *What is the OECD (Organization for Economic Cooperation and Development)?* (<https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/economics/oecd/>, 18. 2. 2020).

Drulák, Petr – Druláková, Radka (2007). *Tvorba a analýza zahraniční politiky* (Praha: Oeconomica).

Finnigan, Christopher (2019). Poverty in South Asia: The long view. *London School of Economics and Political Science*. 9. 4. 2019 (<https://blogs.lse.ac.uk/southasia/2019/04/09/poverty-in-south-asia-the-long-view/>, 27. 2. 2020).

Gwin, Catherine (2001). *Development Assistance*. In: Simmons, P.J. – Oudraat, Chantal de Jonge a kol., *Managing Global Issues: Lessons Learned* (Washington: Carnegie Endowment for International Peace), s. 151–195.

Hook, Steven W. – Zhang, Guang (1998). Japan's Aid Policy since the Cold War: Rhetoric and Reality. *Asian Survey* 38(11), 1051–1066.

Chalk, Peter – Cragin, Kim (2003). *Terrorism and Development: Using Social and Economic Development to Inhibit a Resurgence of Terrorism* (Santa Monica: RAND Corporation).

JICA (2013). Japan-Vietnam Partnership To Date and From Now On (https://www.jica.go.jp/vietnam/office/others/pamphlet/ku57pq0000221kma-att/Japan_Vietnam_Partnership_To_Date_and_From_Now_On_en.pdf, 6. 5. 2020).

JICA (2018a). Indonesia's Development and Japan's Cooperation : Building the Future Based on Trust (https://www.jica.go.jp/publication/pamph/region/ku57pq00002izqzn-att/indonesia_development_en.pdf, 12.5.2020).

JICA (2018b). PAPER ON JAPAN'S ODA AND JICA'S ACTIVITIES IN VIETNAM (https://www.jica.go.jp/vietnam/english/activities/c8h0vm00004cfemz-att/general01_en.pdf, 6. 5. 2020).

JSCE (nedatováno). JABOTABEK Railway Transportation Project (<http://www.jsce.or.jp/e/archive/project/pj06.html>, 6. 5. 2020).

Kyne, Dean (2008). An empirical investigation of relationships between official development assistance (ODA) and human and educational development. *International Journal of Social Economics* 35, s. 202–221.

Larsson, Linéa (2019). Jakarta's Mass Rapid Transit (MRT). *Centre for Public Impact*. 10. 12. 2019 (<https://www.centreforpublicimpact.org/case-study/jakartas-mass-rapid-transit-mrt-2011-ongoing/>, 6. 5. 2020).

Macmillain Dictionary (Nedatováno). Development policy (<https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/development-policy>, 6. 5. 2020).

MOFA (2000a). Emergency Assistance for Earthquake Disaster Relief in Indonesia (Dispatch of a medical team of the Japan Disaster Relief Team as well as provision of emergency aid materials) (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2000/6/606-2.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2000b). Emergency Assistance to Indonesia for Flood and Landslide Disaster (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2000/12/1205-2.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2001). Geographical Distribution of Japan's Bilateral ODA (<https://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2001/chart27.pdf>, 15.5.2020).

MOFA (2003a). Emergency Aid for the Landslide Disaster in the Philippines (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2003/12/1222-3.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2003b). ODA DISBURSEMENTS IN FISCAL YEAR 2002 (https://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2003/part3_1.html#chart01, 15.5.2020).

MOFA (2004a). Emergency Aid to Indonesia for Earthquake Disaster on Alor Island, East Nusa Tenggara Province (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2004/11/1118.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2004b). Japan's Official Development Assistance Charter (<https://www.mofa.go.jp/policy/oda/reform/charter.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2005a). Japan's Assistance to Indonesia for Earthquake Disaster off the Coast of Sumatra (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2005/3/0329-2.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2005b). Japan's Official Development Assistance White Paper 2005 (<https://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2005/ODA2005/html/zuhyo/zu030131.htm>, 15. 5. 2020).

MOFA (2006a). Emergency Aid for Typhoon Disaster in Vietnam (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2006/10/1017.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2006b). Emergency Assistance for the Refugees caused by Mt. Mayon's Volcanic Activity in the Republic of the Philippines (<https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2006/8/0816-2.html>, 6. 5. 2020).

MOFA (2006c). Japan's Official Development Assistance White Paper 2006 (<https://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2006/ODA2006/html/zuhyo/zu030141.htm>, 15. 5. 2020).

MOFA (2008). Emergency Assistance to Northern Viet Nam for Flood Disaster (https://www.mofa.go.jp/announce/announce/2008/8/1182663_1040.html, 6. 5. 2020).

MOFA (2011). Disbursements by Country (https://www.mofa.go.jp/policy/oda/white/2011/pdfs/30_oda_wp_2011_3.pdf, 15. 5. 2020).

MOFA (2017a). Japan's development corporation in the philippines (<https://www.mofa.go.jp/files/000430559.pdf>, 6. 5. 2020).

MOFA (2017b). Japan's Official Development Assistance White Paper 2017 (<https://www.mofa.go.jp/files/000406636.pdf>, 15. 5. 2020).

MOFA (2018a). Evaluation of Japan's ODA to the Republic of Indonesia (<https://www.mofa.go.jp/policy/oda/evaluation/FY2018/pdfs/indonesia.pdf>, 6. 5. 2020).

MOFA (2018b). White Paper on Development Cooperation 2018 (<https://www.mofa.go.jp/files/000554934.pdf>, 15. 5. 2020).

MOFA (2019a). Diplomatic Bluebook 2019 (<https://www.mofa.go.jp/files/000527162.pdf>, 16. 5. 2020).

MOFA (2019b). Japan's development cooperation in the Philippines (<https://www.mofa.go.jp/files/000470871.pdf>, 10. 5. 2020).

Nye, Joseph S. (1990). Soft power. *Foreign Policy* 80, 153–171.

OECD (2003). Development Co-operation Report 2002 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2002-en.pdf?expires=1584698604&id=id&accname=guest&checksum=3AF7ABB4BCBD BC0F16CB7D7188C811E5>, 11. 3. 2020).

OECD (2004). Development Co-operation Report 2003 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2003-en.pdf?expires=1584889847&id=id&accname=guest&checksum=08784525372FDF 3D2AAA1279C603EB56>, 13. 3. 2020).

OECD (2005). Development Co-operation Report 2004 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2004-en.pdf?expires=1584890320&id=id&accname=guest&checksum=FAE239BDCBC96 EACA42AA62F426C907F>, 13. 3. 2020).

OECD (2006). Development Co-operation Report 2005 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2005-en.pdf?expires=1584891836&id=id&accname=guest&checksum=1F30592DC15183 47644FCB557AB3593A>, 13. 3. 2020).

OECD (2007). Development Co-operation Report 2006 (https://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-report-2006_dcr-2006-en, 4. 5. 2020).

OECD (2008). Development Co-operation Report 2007 (https://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-report-2007_dcr-2007-en, 4. 5. 2020).

OECD (2009). Development Co-operation Report 2008 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2009-en.pdf?expires=1588604429&id=id&accname=guest&checksum=B1AC6BB636CF6D7B38B2F2C794A86B93>, 4. 5. 2020).

OECD (2010). Development Co-operation Report 2010 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2010-en.pdf?expires=1588623773&id=id&accname=guest&checksum=7B8B5917ABB8DD7AE16C111B29BAB08E>, 4. 5. 2020).

OECD (2011). Development Co-operation Report 2011 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2011-en.pdf?expires=1588623398&id=id&accname=guest&checksum=25643D65D53A6AF5440853EECEC91858>, 4. 5. 2020).

OECD (2012). Development Co-operation report 2012 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2012-en.pdf?expires=1588625400&id=id&accname=guest&checksum=3729F46FBEC95485D1E42FD3AA43B2E1>, 4. 5. 2020).

OECD (2013). Development Co-operation report 2013 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2013-en.pdf?expires=1588854519&id=id&accname=guest&checksum=C9E4DF3A1D9A074EA2C5B42F99DEF7BE>, 6. 5. 2020).

OECD (2014). Development Co-operation report 2014 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2014-en.pdf?expires=1588856146&id=id&accname=guest&checksum=9ABDC0B6BEDF10598B6FC04677A60E90>, 6. 5. 2020).

OECD (2015). Development Co-operation report 2015 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2015-en.pdf?expires=1588857106&id=id&accname=guest&checksum=5D08C4D91D486>

AD16CB5DD0F8C5AF2BC, 6. 5. 2020).

OECD (2016). Development Co-operation report 2016 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2016-en.pdf?expires=1588859739&id=id&accname=guest&checksum=39D06E1406C738E800A30AFE05CEF08D>, 6. 5. 2020).

OECD (2017). Development Co-operation report 2017 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/dcr-2017-en.pdf?expires=1588861017&id=id&accname=guest&checksum=0845BB2C9183E542F0E543D9EBDA052F>, 6. 5. 2020).

OECD (2019a). Development Co-operation profiles 2019 (https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b8cf3944-en/index.html?itemId=/content/component/5e331623-en&_csp_=b14d4f60505d057b456dd1730d8fcea3&itemIGO=oecd&itemContentType=chapter, 6. 5. 2020).

OECD (2019b). Development Co-operation report 2019 (<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9a58c83f-en.pdf?expires=1590101123&id=id&accname=guest&checksum=DADC50AD2389B888DBFBBA68ECF8BBC5>, 6. 5. 2020).

OECD (2019c). *Official Development Assistance (ODA)* (<http://www.oecd.org/dac/stats/What-is-ODA.pdf>, 18. 2. 2020).

OECD (nedatováno). Humanitarian Assistance (<http://www.oecd.org/dac/stats/humanitarian-assistance.htm>, 6. 5. 2020).

Olan, Sarah J. (2014). 23 years after the Ormoc tragedy: What's been done. *Rappler* 5. 11. 2014 (<https://www.rappler.com/move-ph/issues/disasters/knowledge-base/74136-ormoc-tragedy-response>, 6. 5. 2020).

Petit, Benjamin (nedatováno). Development aid: What's it all about? *Agence française de développement* (<https://www.afd.fr/en/development-aid-whats-it-all-about>, 9. 5. 2020).

Reed, John – Romei, Valentina (2018). Who dominates the economies of south-east Asia? *Financial Times* 30. 4. 2018 (<https://www.ft.com/content/898fa38e-4882-11e8-8ee8-cae73aab7ccb>, 30. 4. 2020).

ReliefWeb (2010). Philippines: Japan Commits Php13.5 Billion ODA in the areas of Policy Reform, Climate Change and Health (<https://reliefweb.int/report/philippines/philippines-japan-commits-php135-billion-oda-areas-policy-reform-climate-change>, 10. 5. 2020).

Ritchie, Hannah – Roser, Max (2018). Now it is possible to take stock – did the world achieve the Millennium Development Goals? *Our World In Data* 20.9.2018 (<https://ourworldindata.org/millennium-development-goals>, 10. 5. 2020).

Sengupta, Arjun (2002). Official Development Assistance: The Human Rights Approach. *Economic and Political Weekly* 37, 1424–1436.

Turner, Ted (2011). Power in Collaboration: Advancing the Millennium Development Goals. *Harvard International Review* 33 (1), s. 74-77.

Wanandi, Jusuf (2008). Japan-Indonesia relations: A 50 year journey. *The Jakarta Post* 24. 3. 2008 (<https://www.thejakartapost.com/news/2008/03/23/japanindonesia-relations-a-50-year-journey.html>, 6. 5. 2020).

8 Resumé

This bachelor thesis focuses on Japan's development assistance in the region of Southeast Asia. Japan is one of the biggest ODA (Official Development Assistance) donors all around the world, but the region of Southeast Asia is especially important.

The aim of this thesis is to introduce the main priorities and principles of Japan's development assistance. Then it seeks to clarify why is the Southeast Asia region of such a great interest. The last question this thesis sets to explain is what are the most prominent sectors of Japan's official development assistance. To answer those questions, this paper is split into three main parts.

The first part is purely theoretical. It sets to explain some of the used terms, such as foreign policy, development policy, ODA, or humanitarian aid. All of those terms will be later used in the empirical part of the paper.

The second part focuses on Japan's development policies. It starts with a brief summary of Japan's development policies after the Second World War. After the historical context is explained, the focus shifts to the principles of Japan's ODA. This part works mainly with the Japan's Official Development Assistance Charter. This charter also helps in explaining current trends and priorities of current Japan's ODA as well as introducing some of the most prominent recipient regions. What follows is a chapter dedicated to Development Co-operation Reports published annually by the OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). In this chapter this paper seeks to introduce the main sectors of Japan's ODA as well as the changes in those sectors from the year 2000.

The last part of this paper focuses on case studies of three of the largest recipient countries of Japan's ODA in the region of Southeast Asia. Those three countries are Indonesia, the Philippines, and Vietnam. The main goal of this part is to explain differences in the priorities in Japan's ODA in those individual countries as well as mentioning some of the important projects implemented since 2000.